

Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om att öka skyddet för hotade och förföljda personer genom ett nytt skyddsinstitut, skyddad folkbokföring, och genom att införa en stark sekretess vid skyddad folkbokföring. Vidare ställer utskottet sig bakom regeringens förslag om åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen genom att införa en ny grund för avregistrering från folkbokföringen, att införa en möjlighet till kontrollbesök för Skatteverket i folkbokföringsärenden samt att införa en straffbestämmelse om folkbokföringsbrott vid uppsåtligt lämnande av oriktig uppgift till grund för beslut om folkbokföring. Utskottet avslår de motionsyrkanden om olika tillkännagivanden som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår motionsyrkanden om folkbokföring från den allmänna motionstiden hösten 2017. I motionerna om folkbokföring finns ett flertal förslag om ökat skydd för våldsutsattas personuppgifter, en översyn och justeringar av personnummer- och samordningsnummersystemen, dubbel folkbokföring för barn som tillbringar lika mycket tid på två adresser, nationella id-kort och godkännande av utländska intyg vid dödförklaring.

Utskottet avstyrker motionerna.

I betänkandet finns åtta reservationer (M, SD, C, V, L, KD, -).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:145 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen.

Sju yrkanden i en följdmotion.

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	10
Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen	10
Tillkännagivanden om ytterligare åtgärder inom folkbokföringen.....	19
Betaling av skatt vid delårsboende	21
Folkbokföring på rätt adress	22
Folkbokföring av barn på två adresser.....	24
Personnummer och samordningsnummer.....	25
Skydd för folkbokföringsuppgifter och skyddad identitet	29
Id-kort.....	31
Dödförklaring	32
Reservationer	35
1. Tillkännagivanden om ytterligare åtgärder inom folkbokföringen, punkt 2 (-).....	35
2. Folkbokföring på rätt adress, punkt 4 (M).....	37
3. Folkbokföring på rätt adress, punkt 4 (SD)	38
4. Personnummer och samordningsnummer, punkt 6 (V)	39
5. Personnummer och samordningsnummer, punkt 6 (KD)	40
6. Skydd för folkbokföringsuppgifter och skyddad identitet, punkt 7 (M, C, L, KD).....	40
7. Skydd för folkbokföringsuppgifter och skyddad identitet, punkt 7 (SD).....	42
8. Id-kort, punkt 8 (SD).....	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	44
Propositionen	44
Följdmotionen	44
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	45
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
 2. lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125),
 3. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
 4. lag om ändring i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter,
 5. lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsverksamhet,
 6. lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet,
 7. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
 8. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
 9. lag om ändring i skollagen (2010:800),
 10. lag om ändring i lagen (2013:514) om landstingens och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet,
 11. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:145 punkterna 1–11.

2. **Tillkännagivanden om ytterligare åtgärder inom folkbokföringen**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4052 av Olle Felten och Jeff Ahl (båda SD) yrkandena 1–7.

Reservation 1 (-)

3. **Betalning av skatt vid delårsboende**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:217 av Lars Tysklind och Emma Carlsson Löfdahl (båda L),

2017/18:1945 av Hans Wallmark (M) och

2017/18:3513 av Fredrik Christensson och Peter Helander (båda C).

4. **Folkbokföring på rätt adress**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:972 av Kerstin Lundgren (C),

2017/18:1229 av Margareta Cederfelt (M),

2017/18:1782 av Anders Hansson (M),

2017/18:2533 av Amir Adan (M),

2017/18:2775 av Rasmus Ling och Agneta Börjesson (båda MP),

2017/18:2823 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (båda M)
yrkandena 1 och 2,

2017/18:3294 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 och
2017/18:3543 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (M)

Reservation 3 (SD)

5. Folkbokföring av barn på två adresser

Riksdagen avslår motion

2017/18:2861 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1 och 2.

6. Personnummer och samordningsnummer

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:665 av Anna Wallén (S),

2017/18:1864 av Staffan Danielsson (C),

2017/18:2395 av Annika Hirvonen Falk och Rasmus Ling (båda MP),

2017/18:2713 av Magnus Manhammar (S),

2017/18:3394 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 10,

2017/18:3596 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 och

2017/18:3607 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 12.

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (KD)

7. Skydd för folkbokföringsuppgifter och skyddad identitet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2469 av Markus Wiechel (SD),

2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 11,

2017/18:3718 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14 och

2017/18:3789 av Annika Qarlssoon m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 6 (M, C, L, KD)

Reservation 7 (SD)

8. Id-kort

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:107 av Jimmy Ståhl (SD) och

2017/18:3250 av Erik Bengtzboe (M).

Reservation 8 (SD)

9. Dödförklaring

Riksdagen avslår motion

2017/18:2513 av Amir Adan (M).

Stockholm den 17 maj 2018

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Jörgen Hellman (S), Cecilia Widegren (M), Maria Strömkvist (S), Helena Bouveng (M), Peter Persson (S), Olle Felten (-), Fredrik Schulte (M), Rasmus Ling (MP), Lotta Finstorp (M), Anna Johansson (S), David Lång (SD), Mathias Sundin (L), Momodou Jallow (V), Larry Söder (KD), Patrik Lundqvist (S) och Jamal El-Haj (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet proposition 2017/18:145 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen. En motion har väckts med anledning av propositionen.

I ärendet behandlar utskottet även de motioner från den allmänna motionstiden hösten 2017 som rör folkbokföring. Motsvarande motioner behandlades under förra riksmötet i betänkande 2016/17:SkU26 Skatteförfarande och folkbokföring.

Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut framgår av bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Bakgrund

Som svar på ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2013/14:SkU34 rskr. 2013/14:251) gav den dåvarande regeringen den 26 juni 2014 en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som ger ett förstärkt skydd för hotade och förföljda personers personuppgifter (dir 2014:98). Utredningen som antog namnet Trygghetsutredningen, överlämnade i juni 2015 betänkandet Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69).

Regeringen beslutade den 24 september 2015 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av välfärdsstatens förmåga att stå emot organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet (dir. 2015:96). Utredningen som antog namnet Utredningen om organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet mot välfärden, överlämnade i maj 2017 betänkandet Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37).

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag som syftar till att förbättra och öka skyddet för hotade och förföljda personer. Regeringen föreslår att kvarskrivning ska ersättas av skyddad folkbokföring, som ska vara ett mer flexibelt institut. Skyddad folkbokföring ska bl.a. få ske på annan ort än den gamla folkbokföringsorten utan att personen flyttar och kunna ges för obestämd tid. Förslaget gör det möjligt att i större utsträckning ge ett skydd som är bättre anpassat efter vars och ens specifika situation. Socialnämnden ska under vissa förhållanden kunna ansöka om skyddad folkbokföring för barn. Skatteverket ska enligt förslaget lämna stöd till den som har medgetts skyddad folkbokföring så att skyddet kan upprätthållas. Regeringen lämnar också förslag om en förstärkt sekretess för uppgifter om personer med skyddad

folkbokföring som är parter i mål och ärenden hos alla myndigheter och domstolar. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

I propositionen föreslås också några åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten i folkbokföringen. Skatteverket ska få möjlighet att avregistrera falska identiteter från folkbokföringen och göra kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning. Folkbokföringsbrott införs på nytt. Straffansvar inträder när någon uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter till grund för beslut om folkbokföring eller inte fullgör sin anmälningsskyldighet och åtgärden innebär fara i bevishänseende. Det ska även vara möjligt att dömas för grovt folkbokföringsbrott. Ringa fall är dock undantagna från straffansvar. Dessa lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Konsekvensanalys av förslagen avseende ökat skydd för hotade och förföljda personer

Regeringen föreslår ett fåtal ändringar av skyddsinstitutet fingerade personuppgifter som endast bör ha mindre konsekvenser för de personer som berörs. Regeringen föreslår vidare åtgärder för att skyddad folkbokföring ska ge ett bättre skydd än kvarskrivning. Förslaget om en särskild och stark sekretess innebär att riskerna för att känslig information om personerna lämnas ut minskar betydligt och kommer i princip att förhindra att uppgifter om var personerna finns lämnar det allmänna. Förslaget om att ersätta kvarskrivning med skyddad folkbokföring och den starkare sekretessen som införs för vissa uppgifter ställer särskilda krav på Skatteverket, dels genom it-utveckling för att bl.a. möjliggöra en särskild sekretessmarkering, dels genom utbildningsinsatser och framtagande av informationsmaterial. Förslaget om att Skatteverket ska lämna stöd till den som har medgetts skyddad folkbokföring kräver delvis ny kompetens. Skatteverkets handläggare i ärenden om sekretessmarkering och kvarskrivning besitter dock redan i dag en stor kunskap om de frågor som kan tänkas dyka upp, och det är sannolikt att en stor del av den information och det stöd som Skatteverket ska bistå den enskilde med redan i dag finns inom verksamheten.

Regeringen bedömer sammanfattningsvis att de ökade kostnader som förslagen att öka skyddet för hotade och förföljda personer medför för Skatteverkets del, inte är större än att de kan hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget om att införa skyddad folkbokföring kommer även att påverka Polismyndigheten. Genom att skyddad folkbokföring som regel ska ges tills vidare kommer det att ställa högre krav på Polismyndighetens arbete än i dag och kan innebära att Polismyndigheten behöver se över sina rutiner för att säkerställa kvaliteten i sitt uppgiftslämnande eller annat bistånd. Polismyndighetens ökade arbetsinsats bedöms dock vara begränsad och kunna hanteras inom befintlig ram.

Regeringen kan konstatera att det ingår i myndigheternas ordinarie uppdrag att hantera de sekretessregler som gäller vid varje tidpunkt. Även om det kan

förutsättas att förslagen om skyddad folkbokföring och starkare sekretess kommer att medföra behov av såväl vissa utvecklingsinsatser av myndigheters it-stöd som vissa utbildningsinsatser, måste kostnaderna för detta ändå vara av relativt begränsad omfattning. Det saknas därför skäl att med anledning av regeringens förslag tillskjuta särskilda medel. Kostnaderna ska därför finansieras inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar.

Ett starkare skydd av personuppgifter bör kunna bidra till att förebygga mäns våld mot kvinnor och ha en positiv inverkan på jämställdheten. Förslagen bedöms inte medföra några offentligfinansiella effekter eller samhällsekonomiska konsekvenser. Förslagen bedöms inte ha någon påverkan på möjligheten att nå de integrationspolitiska målen. Förslagen bedöms inte heller ha några miljömässiga konsekvenser.

Konsekvensanalys avseende åtgärderna för att öka kvaliteten i folkbokföringen

Regeringens förslag om åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen innebär en ökad kontroll av de uppgifter som enskilda personer lämnar och som ligger till grund för folkbokföringen. Förslagen om att återinföra folkbokföringsbrott och att göra det möjligt för Skatteverket att genomföra besök för att kontrollera bosättningen kan antas medföra en viss preventiv effekt. Färre personer kan förväntas lämna felaktiga uppgifter till folkbokföringen, vilket medför att andelen fel i folkbokföringen minskar. När andelen korrekt registrerade uppgifter i folkbokföringen ökar kommer även de enskildas förtroende för folkbokföringens tillförlitlighet att öka. Regeringen bedömer att Skatteverkets kostnader för dessa förslag ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att genomförandet av den föreslagna lagstiftningen inte kommer att leda till annat än marginellt ökade kostnader för de inblandade myndigheterna och att dessa kostnader kan finansieras inom ramen för befintliga anslag. Förslagen får inga särskilda konsekvenser för kommun och landsting eller övrig offentlig sektor.

Regeringens förslag bedöms inte i sig medföra några offentligfinansiella effekter eller samhällsekonomiska konsekvenser. På sikt kan dock förslagen leda till att förtroendet för systemen ökar och att brottsligheten mot välfärdssystemen minskar, vilket leder till samhällsekonomiska besparingar. Förslagen bedöms inte ha någon påverkan på möjligheten att nå de integrationspolitiska målen. Förslagen bedöms inte heller ha några miljömässiga konsekvenser och förväntas inte få några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Ikraftträdande

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2019.

För den som har medgetts fingerade personuppgifter före den 1 januari 2019 gäller den äldre bestämmelsen om under vilka förutsättningar medgivandet att använda fingerade personuppgifter kan upphöra.

Den som har medgetts kvarskrivning ska fr.o.m. den 1 januari 2019 anses ha medgetts skyddad folkbokföring för den tid som återstår av beslutet om kvarskrivning.

Utskottets överväganden

Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller förslagen om att komplettera reglerna om fingerade personuppgifter, ersätta kvarskrivning med skyddad folkbokföring och införa regler om stark sekretess för personer med skyddad folkbokföring.

Riksdagen bifaller vidare förslagen om att utöka möjligheterna att avregistrera personer från folkbokföringen, att ge Skatteverket möjlighet att besluta om kontrollbesök inom folkbokföringsverksamheten och att införa en ny straffbestämmelse, folkbokföringsbrott, för den som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter om folkbokföring.

Bakgrund

Uppgifter om enskilda personers namn, personnummer, adress, civilstånd och andra familjeförhållanden används hos ett stort antal myndigheter som ett underlag i myndigheternas verksamhet. Den grundläggande insamlingen och registreringen av de personuppgifter som används i samhället sker till stor del inom folkbokföringen hos Skatteverket och överförs sedan till samhället i övrigt på olika sätt. Uppgifter från folkbokföringen sprids elektroniskt genom Navet (Skatteverkets system för spridning av folkbokföringsuppgifter) till främst myndigheter och genom Statens personadressregister (SPAR) till övriga delar av samhället. Uppgifter om personer lämnas också mellan andra myndigheter, mellan privata organisationer samt mellan myndigheter och privata organisationer.

Uppgifterna som registreras i folkbokföringen anses normalt sett vara harmlösa och är därför som huvudregel offentliga. I vissa fall kan det dock orsaka stora besvär för en person att uppgifter om denne sprids. Personer som är utsatta för hot och förföljelse kan vara i behov av att skydda sina personuppgifter, och det är i sådana situationer viktigt att det finns effektiva åtgärder att vidta för att göra det möjligt.

Propositionen

Fingerade personuppgifter

Regeringen föreslår att bestämmelsen som reglerar förutsättningarna för när en person kan få medgivande att använda fingerade personuppgifter ska kompletteras så att det uttryckligen framgår att även risk för sådan allvarlig brottslighet som riktar sig mot personens frid omfattas. När lagen infördes angavs i förarbetena att med brottslighetens art åsyftas i första hand brott som är direkt livshotande eller syftar till svår kroppsskada eller grov frihetskränkning och som regleras i 3, 4 och 6 kap. brottsbalken (prop. 1990/91:153 Folkbokföringslag s. 143). Kraven på brottslighetens svårighetsgrad och på den risk som ska föreligga har genom senare lagstifningsärenden sänkts, däremot kvarstår som förutsättning för att medges fingerade personuppgifter att det ska finnas risk för sådan allvarlig brottslighet som riktar sig mot den enskildes liv, hälsa eller frihet (prop. 1997/98:9 s. 56–58). Eftersom 4 kap. brottsbalken även omfattar brott mot frid föreslår regeringen att det i förtydligande syfte uttryckligen ska framgå av 1 § lagen om fingerade personuppgifter att en person som riskerar att utsättas för allvarlig brottslighet mot sin frid också kan medges att använda fingerade personuppgifter.

Det ska även författningsregleras att det vid bedömningen av om ett medgivande att använda fingerade personuppgifter får lämnas ska beaktas om åtgärden med hänsyn till den enskildes förmåga och övriga förutsättningar kan antas tillgodose behovet av skydd.

Fingerade personuppgifter ska inte medges om personen kan ges tillräckligt skydd genom andra formella skyddsåtgärder som syftar till att skydda personuppgifter. Några andra skyddsåtgärder ska dock inte vara hinder för att medges användning av fingerade personuppgifter och ska kunna kombineras med andra skyddsåtgärder. Regeringen föreslår därför att detta uttryckligen ska framgå av 1 § lagen om fingerade personuppgifter.

Regeringen anser att utgångspunkten måste vara att en person med fingerade personuppgifter ska lämna skyddsinstitutet när skyddsbehovet har upphört. Regeringen anser att det endast ska krävas särskilda skäl för att det ska finnas en skyldighet för Polismyndigheten att, utan den enskildes anmälan, besluta att ett medgivande att använda fingerade personuppgifter ska upphöra att gälla. Regeringen föreslår därför att rekvisitet synnerliga skäl i 8 § lagen om fingerade personuppgifter ersätts med särskilda skäl.

Det bör inte införas en möjlighet att förvärva fingerade personuppgifter när ett medgivande att använda dessa har upphört.

Skyddad folkbokföring

Ett delvis nytt, men framför allt starkare, skydd införs som ersätter kvarskrivning. För att tydliggöra förändringarna i förhållande till

kvarskrivning samt bättre återspegla syftet med och innebörden av den aktuella skyddsåtgärden anser regeringen att kvarskrivning bör ersättas med det nya institutet skyddad folkbokföring. Med skyddad folkbokföring ska enligt regeringens förslag avses att en person som av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier på annat sätt, efter egen ansökan får medges att vara folkbokförd på en annan folkbokföringsort än där personen är bosatt. Skyddad folkbokföring bör förstärkas på olika sätt för att bli ett bättre skydd än kvarskrivning.

Skyddad folkbokföring ska vid flyttning ske på den gamla folkbokföringsorten eller på en annan folkbokföringsort om det bedöms ge ett bättre skydd. Skyddad folkbokföring kan även ske utan att en person flyttar om det ändå kan antas ge tillräckligt skydd.

När en person beviljas skyddad folkbokföring kommer deras bosättningsadress, liksom i dag vad gäller kvarskrivning, inte att vara registrerad i folkbokföringsdatabasen. Personerna kommer att få en boxadress till Skatteverket registrerad i folkbokföringsdatabasen. Det framgår dock inte av boxadressen att Skatteverket är mottagare.

Skyddad folkbokföring ska kunna medges oberoende av kontaktförbud eller andra skyddsåtgärder.

Det ska författningsregleras att det vid bedömningen av om skyddad folkbokföring får medges ska beaktas om åtgärden med hänsyn till den enskildes förmåga och övriga förutsättningar kan antas tillgodose behovet av skydd. Kravet att en skyddsåtgärd inte ska vidtas om den inte får effekt gäller redan i dag för att en person ska medges kvarskrivning. Villkoret framgår dock inte av lagen, och de som behöver ett skydd är därför inte alltid medvetna om att det förutsätts stora förändringar i den egna livsföringen för att åtgärden ska fungera.

Regeringens förslag innebär ingen ändring i sak i förhållande till vad som i dag gäller för kvarskrivning, och det kommer följaktligen inte att bli svårare att medges skyddad folkbokföring i jämförelse med kvarskrivning. Med hänsyn till bl.a. regeringens förslag om att skyddad folkbokföring ska kunna medges oberoende av andra skyddsåtgärder kommer det i stället att bli möjligt för fler personer att få skyddad folkbokföring i förhållande till kvarskrivning.

Skyddad folkbokföring ska medges vid kvalificerade hotsituationer vilka ofta pågår under lång tid. Ett medgivande på obestämd tid skulle öka tryggheten för den enskilde som i dag sannolikt påverkas negativt av vetskapen om att medgivandet löper ut efter viss tid och kan få det svårt att visa att det kvarstår ett skyddsbehov. Regeringen anser att det är angeläget att i största möjliga utsträckning tillvarata den förföljdes intressen och att underlätta tillvaron för denne. Huvudregeln bör vara att åtgärden ges tills vidare med en möjlighet att begränsa åtgärden till viss tid. Om skyddad folkbokföring medges för viss tid bör medgivandet normalt inte ges för kortare tid än fem år för att ge personen bättre förutsättningar att etablera sig i sitt nya liv. I vilka situationer som det kan vara lämpligt att den skyddade

folkbokföringen är tidsbegränsad får bli en fråga som utvecklas närmare i rättstillämpningen.

En ansökan om skyddad folkbokföring ska göras skriftligen av den person som har skyddsbehovet. Socialnämnden ska få ansöka om skyddad folkbokföring för barn i vissa fall.

Om det inte är obehövt ska Skatteverket begära biträde av Polismyndigheten vid utredning av frågor om skyddad folkbokföring. Socialtjänsten ska utan hinder av sekretess lämna uppgifter som behövs i ett ärende hos Skatteverket om skyddad folkbokföring.

Stöd till personer med skyddad folkbokföring

Regeringen anser vidare att det ska införas en särskild skyldighet att lämna stöd till personer som medges skyddad folkbokföring. Regeringen föreslår därför att Skatteverket ska ansvara för att ge stöd åt personer med skyddad folkbokföring. Det blir då samma myndighet som ansvarar för att administrera åtgärden som ansvarar för att ge stöd till dem som omfattas av den. Samma ordning gäller för fingerade personuppgifter. För att säkerställa att även barn och ungdomar nås av stödet är det viktigt att stödinsatser är utformade på ett sätt som även barn kan ta till sig. Syftet med Skatteverkets stöd ska vara att ge personer med skyddad folkbokföring information om hur de ska kunna agera på ett sätt som innebär att personuppgifterna skyddas och att behovet av skydd tillgodoses. Skatteverket ska däremot inte agera ombud och inte heller vara närvarande när personerna ingår avtal eller liknande eller på annat sätt ge mer handfast stöd i frågor hos andra myndigheter eller privata organisationer. Avsikten är inte heller att Skatteverket ska få en kurativ roll. Det är tillräckligt att Skatteverkets stöd till personer med skyddad folkbokföring ges under kontorstid.

Om den som har medgetts skyddad folkbokföring anmäler hos Skatteverket att skyddad folkbokföring inte längre behövs eller om det finns särskilda skäl för det, ska Skatteverket besluta att den skyddade folkbokföringen ska upphöra att gälla.

Stark sekretess för personer med skyddad folkbokföring

Sekretessmarkeringen har sin grund i en administrativ bestämmelse som gör det möjligt att göra en särskild anteckning om att det kan antas att en uppgift inte får lämnas ut på grund av sekretess (5 kap. 5 § första stycket 77 offentlighets- och sekretesslagen). Denna bestämmelse kan tillämpas av alla myndigheter i förhållande till alla sekretessbestämmelser och syftar till att vara en påminnelse om att en noggrann sekretessprövning ska göras.

Förfarandet med sekretessmarkering inom folkbokföringen är inte närmare lagreglerat utan grundar sig i stället på den ovan angivna generella bestämmelsen. En sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen är en indikation på att folkbokföringssekretess kan gälla för uppgifterna.

Det är som tidigare nämnts en angelägen uppgift för samhället att öka tryggheten samt ge skydd åt de personer som lever i rädsla på grund av att de riskerar att utsättas för brott. En viktig komponent i ett starkt skydd för hotade och förföljda personer är en heltäckande reglering av den sekretess som ska gälla för uppgifter som röjer var den hotade eller förföljda personen bor. Ett starkt sekretesskydd bidrar till att förhindra att uppgifter om en skyddsbehövande person lämnas ut efter en övertygande argumentation av förföljaren eller till följd av bristfälliga sekretessprövningar.

En ny sekretessbestämmelse införs därför i form av ett starkare sekretesskydd som ska gälla för personer som har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen.

Sekretessen ska gälla i mål eller ärenden vid en domstol eller en annan myndighet om en part har skyddad folkbokföring för uppgifter som lämnar upplysning, eller tillsammans med andra uppgifter i målet eller ärendet bidrar till upplysning, om var den parten bor stadigvarande eller tillfälligt, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men. Den nya bestämmelsen har ett s.k. omvänt skaderekvisit.

Den nya bestämmelsen ska inte tillämpas om någon annan sekretessbestämmelse som ger ett starkare skydd för uppgiften är tillämplig hos myndigheten.

Utan hinder av sekretess ska uppgiften kunna lämnas till en förvaltare i den enskildes konkurs. Sekretessen hindrar inte heller att uppgift om en enskild lämnas mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, om den mottagande myndigheten behöver uppgiften i sin brottsbekämpande verksamhet.

För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Den tystnadsplikt som följer av sekretessen ska inskränka meddelarfriheten.

Regeringens förslag innebär att sekretessen stärks betydligt jämfört med vad som gäller i dag för personer med kvarskrivning. Om en person med skyddad folkbokföring bedömer att sekretessen i ett enskilt fall försvårar står det personen fritt att efterge sekretessen.

Motverka falska identiteter

Regeringen anser att det finns ett behov av att stävja problemet med s.k. falska identiteter i folkbokföringen. De nuvarande bestämmelserna om avregistrering utgår från att det finns ett ursprungligt beslut som varit riktigt men att omständigheterna förändrats på ett sådant sätt att ett beslut om avregistrering ska ske. Vidare utgår de från att uppgifterna om den person som blir avregistrerad är korrekta. För att minska risken för att falska identiteter förekommer i folkbokföringsdatabasen föreslår regeringen därför att en helt ny grund för avregistrering ska införas genom en ny paragraf, 22 § folkbokföringslagen. Den nu föreslagna grunden för avregistrering syftar till att

avsluta de falska uppgifter som är kopplade till ett personnummer som fastställts för en person som är påhittad.

När Skatteverket efter utredning konstaterat att en identitet är falsk ska uppgifter kunna avregistreras. När så har skett kommer även andra myndigheter genom aviseringen i Navet att få kännedom om att en avregistrering skett. De avregistrerade uppgifterna kommer även framöver att vara sökbara i de fall uppgifterna satt spår hos andra i samhället.

Uppgifter om den nya grunden för avregistrering får behandlas i folkbokföringsdatabasen genom att det införs ett tillägg i 2 kap. 3 § lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

En avregistrering innebär att det ställs krav på att Skatteverket fattar ett beslut som även är överklagbart. En enskilds överklagande av ett beslut om avregistrering från folkbokföringen som utflyttad och försvunnen ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet (40 § andra stycket folkbokföringslagen). Det är lämpligt att samma tidsfrist ska gälla vid överklaganden av beslut om avregistrering av falska identiteter, varför regeringen föreslår en sådan bestämmelse.

Kontrollbesök i folkbokföringsärenden

I de flesta fall har Skatteverket fullt tillräckliga utredningsbefogenheter för att fatta korrekta beslut om folkbokföring. Det finns emellertid situationer då det kan vara befogat att vidta ytterligare kontroller och där ett besök skulle vara mycket värdefullt som informationskälla. Så är fallet bl.a. när någon i en flyttningsanmälan eller svar på förfrågan uppger att man bor i en fastighet som inte är klassad som en bostad, när Skatteverket finner att flera personer är folkbokförda i en mycket liten bostad, när två makar eller sambor påstår att de är särbor och Skatteverket misstänker att så inte är fallet, när Skatteverket misstänker skenboende och när barn är folkbokförda hos sina föräldrar men Skatteverket misstänker att de bor utomlands med egen familj.

Regeringen föreslår därför att det ska införas en möjlighet för Skatteverket att om det är nödvändigt göra besök för att kontrollera bosättning och att dessa besök ska kallas kontrollbesök. Nya bestämmelser ska därför införas i folkbokföringslagen som närmare reglerar förfarandet kring kontrollbesök. Då det är i den enskildes bostad som åtgärden ska vidtas, innebär det att det finns särskilt stor anledning att betona vikten av att den enskildes integritet värnas och att det innebär ett så litet intrång som möjligt för den kontrollerade.

När det är nödvändigt för bedömning av frågan om folkbokföring ska Skatteverket således få besluta om kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning. Kontrollbesöket får bara genomföras där den enskilde är folkbokförd, har uppgett sig vara bosatt eller där det annars finns anledning att anta att han eller hon är bosatt. Skatteverket får vid kontrollbesöket begära att den person som besöket avser lämna uppgift om sin identitet. Kontrollbesök får ske oannonserat och ska genomföras på ett sådant sätt att det innebär begränsat intrång för den enskilde.

Regeringen föreslår att Skatteverkets beslut om kontrollbesök inte ska kunna överklagas särskilt. En annan ordning skulle förta effekten med besöket, inte minst då besöken föreslås kunna ske oannonserat. Ett eventuellt missnöje med Skatteverkets förfarande får i stället tas upp i samband med ett överklagande av beslutet om folkbokföring.

Regleringen av när och hur kontrollbesök får genomföras föreslås ske genom införande av nya paragrafer, 32 a och 32 b §§, i folkbokföringslagen.

Straffbestämmelser

Det har blivit alltmer vanligt att oriktiga eller stulna identiteter används för brottsliga syften. Uppgifter om någon annans identitet, familjeförhållanden, adress och ekonomiska förhållanden är ofta offentliga hos myndigheter eller finns tillgängliga på annat sätt.

Regeringen föreslår därför att den som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter till grund för beslut om folkbokföring döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för folkbokföringsbrott till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt lagen. Är brottet med hänsyn till att brottsligheten utövats systematiskt eller i större omfattning eller annars att anse som grovt, döms för grovt folkbokföringsbrott till fängelse i högst två år. Om en gärning är att anse som ringa döms inte till ansvar.

Skatteverket får inte vid vite förelägga någon att medverka i en utredning av en gärning som kan föranleda straff för honom eller henne. En fråga om ansvar enligt straffbestämmelser i folkbokföringslagen för en gärning får inte prövas om gärningen ligger till grund för ett föreläggande om vite och Skatteverket har ansökt om utdömande av vitet.

Genom införandet av straffbestämmelser ska det i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet införas en hänvisning till folkbokföringslagen i den uppräknade av de brott som verksamheten omfattar. Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2019.

Skälen för att införa en straffbestämmelse är att den betydelse som folkbokföringen har för ett stort antal samhällsfunktioner ställer särskilda krav på att de uppgifter som läggs till grund för registreringen är riktiga. Folkbokföringsdatabasen har en central funktion för flera myndigheter i den dagliga ärendehantering, och den bör därför omgärdas av ett starkt skydd. Införandet av straffbestämmelser kan ha en förebyggande effekt och leda till att skapa ett bättre beslutsunderlag för myndigheterna genom att uppgifterna i folkbokföringen kommer att hålla en högre kvalitet. Det finns därför skäl att överväga möjligheten att beivra vissa oönskade beteenden som tar sin utgångspunkt i gärningar där någon genom aktivt handlande uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter till grund för beslut om folkbokföring eller inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt folkbokföringslagen. Det är även en tydlig signal om folkbokföringsdatabasens centrala betydelse för samhället i

stort och innebär att samhället markerar allvaret i att inte fullgöra sina skyldigheter i fråga om en så grundläggande och viktig funktion.

Avsikten med en ny straffrättslig bestämmelse är att i första hand komma till rätta med beteenden som innebär att någon medvetet vill att folkbokföringen ska innehålla felaktiga uppgifter. Regeringen instämmer därför i utredningens bedömning att endast uppsåtliga ageranden bör kriminaliseras. Det ska således vara fråga om ett beteende som innebär att någon uppsåtligt lämnar oriktiga uppgifter till grund för folkbokföringen eller uppsåtligt underlåter att följa den anmälningsskyldighet som framgår av folkbokföringslagen. För att folkbokföringen ska återspegla verkliga förhållanden är det viktigt att inte bara de uppgifter som lämnas till grund för beslut om folkbokföring är korrekta utan också att ändrade förhållanden anmäls, exempelvis ändrad adress till följd av flytt.

Som ytterligare en förutsättning för straffansvar bör i fråga om lämnade uppgifter gälla att handlingen eller underlåtenheten innebär fara i bevishänseende. Det bör alltså finnas en konkret fara för att folkbokföringsdatabasen inte kommer att återspegla de verkliga förhållandena för att handlingen ska vara straffbar. Att faran ska vara konkret innebär att det krävs att det är både möjligt och sannolikt att ett sådant förhållande uppstår.

Den brottslighet som kommer att kunna ligga till grund för folkbokföring kan vara av mycket varierande omfattning och medföra olika effekter om uppgifterna läggs till grund för andra myndigheters beslut. Detsamma gäller en underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden. Det kan handla om allt från en uppgift om ändrad bostadsadress till att någon använder falska handlingar för att få en falsk identitet registrerad. Straffvärdet kan därmed variera. I många fall av folkbokföringsbrott kan straffet stanna vid böter, medan straffvärdet för allvarigare fall bör ligga på fängelsenivå. Utredningen har föreslagit att maximistraffet sätts till fängelse i sex månader. Enligt regeringens mening tillgodoser en sådan straffskala behovet av en så differentierad straffmätning som det i sammanhanget kan finnas behov av. Regeringen instämmer därför i utredningens bedömning att straffskalan för folkbokföringsbrott bör bestämmas till böter eller fängelse i högst sex månader.

För att nå upp till den allvarlighet som krävs för att brottet ska bedömas som grovt krävs ett systematiskt förfarande, att det rör sig om en omfattande brottslighet eller liknande. Ett sådant agerande är så allvarligt att straffskalan, som utredningen funnit, bör bestämmas till fängelse i högst två år.

Utskottets ställningstagande

Det är en angelägen uppgift för samhället att öka tryggheten och ge skydd åt de personer som lever i rädsla på grund av att de riskerar att utsättas för brott. Frågan om ett förstärkt skydd för uppgifter inom folkbokföringen har utretts vid flera tillfällen, och det råder en stor enighet om att det finns ett behov av ett förbättrat skydd. Mot bakgrund av de brister i kvarskrivningsinstitutet som

noterats instämmer utskottet i att det behövs ett starkare skydd än i dag. Förslaget om skyddad folkbokföring tar sikte på ett antal förändringar som syftar till att förbättra skyddsformen och ge ett bättre skydd för hotade och förföljda personer. Utskottet anser att förslaget är en stor förbättring och att det kommer att medföra ett ökat skydd. Införandet av regler om en stark sekretess för personer med skyddad folkbokföring är också en viktig komponent i skyddet för dessa personer.

Propositionen innehåller även förslag som syftar till att förbättra kvaliteten i folkbokföringen. Skatteverket ska få möjlighet att avregistrera falska identiteter från folkbokföringen och göra kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning. Folkbokföringsbrott införs på nytt, vilket innebär att ett straffansvar inträder när någon uppsåtligt lämnar en oriktig uppgift till grund för beslut om folkbokföring eller inte fullgör sin anmälningsskyldighet och åtgärder innebär fara i bevishänseende. Det ska även vara möjligt att dömas för grovt folkbokföringsbrott.

Dessa förslag innebär stora förändringar och skärpningar vad gäller hanteringen av folkbokföringen, vilket utskottet anser är ett steg i rätt riktning. Regeringen kommer också att arbeta vidare med de förslag om folkbokföringen som lämnades i betänkandet Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37) och som inte har behandlats i den nu aktuella propositionen. Utöver det kommer arbetet med en säker och korrekt folkbokföring att fortsätta på flera olika sätt. Regeringen har bl.a. i regleringsbrevet till Skatteverket för 2018 gett i uppdrag att utveckla funktioner som gör det möjligt att upptäcka om samma pass eller annan id-handling används för olika personer vid myndighetens handläggning av ärenden om folkbokföring och om tilldelning av samordningsnummer. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 21 december 2018. Vidare remitterade regeringen den 12 december 2017 en promemoria med förslag från Skatteverket som innebär utökade möjligheter för myndigheten att bedriva viss brottsbekämpande verksamhet. Enligt förslagen i promemorian får Skatteverket rätt att på eget initiativ arbeta mot ett stort antal brott som är kopplade till användandet av falska eller manipulerade intyg om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet eller penningtvättsbrott. I den remitterade promemorian finns det också förslag om utökade möjligheter att lämna uppgifter mellan Skatteverkets brottsbekämpande verksamheter och andra verksamhetsgrenar inom Skatteverket. Detta förslag syftar till att det brottsbekämpande arbetet ska kunna bedrivas mer effektivt men även till att få fram fler korrekta beslut i bl.a. folkbokföringsfrågor.

Utskottet tillstyrker propositionen.

Tillkännagivanden om ytterligare åtgärder inom folkbokföringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion med yrkanden om tillkännagivanden bl.a. om att stärka det nya skyddsinstitutet skyddad folkbokföring med krav på flyttning, om att Polismyndigheten ska vara den myndighet som har ansvaret för att lämna stöd till personer med skyddad folkbokföring, om att utveckla en modern teknisk lösning för befolkningsregistret, om att införa biometrisk information och om utvidgad kontroll av boendes identitet vid kontrollbesök.

Jämför reservation 1 (-).

Motionen

I motion 2017/18:4052 yrkandena 1–3 av Olle Felten och Jeff Ahl (båda SD) anförs att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen om behovet av ökade resurser till polisen och rättsväsendet för att skydda personer som utsätts för hot och förföljelse. Vidare anförs att man bör stärka det nya skyddsinstitutet skyddad folkbokföring med krav på flyttning. En skyddad folkbokföringsadress innebär ett påtagligt ingrepp i en persons förmåga att verka och synas i samhället, vilket är nödvändigt för att minimera risken för att den som åtgärden riktas emot ska kunna eftersöka den skyddades adressuppgifter. Det är därför viktigt att åtgärden verkligen är effektiv när den används. Att skydda en folkbokföringsadress om personen i fråga bor kvar på sin gamla adress torde vara en kontraproduktiv ordning i de flesta fall när åtgärden bedöms lämplig. Den bör därför kopplas till en flytt till ny adress för att vara maximalt effektiv. Slutligen anförs att polismyndigheten ska vara den myndighet som har ansvaret för att lämna stöd till den som har medgetts skyddad folkbokföring. Eftersom orsaken till att bevilja en person skyddad folkbokföringsadress i de allra flesta fall har en direkt koppling till brottslig aktivitet från en motpart bör polisen vara den mest lämpade myndigheten att bistå personer i den aktuella situationen.

I motionen anförs vidare (yrkandena 4–7) att folkbokföringen är Sveriges viktigaste register. Det utgör grunden för myndigheternas kommunikation med medborgarna och måste därför hålla en mycket hög grad av informationssäkerhet och kunna garantera korrekta data. Det har dock visat sig att kvaliteten i folkbokföringen är kraftigt eftersatt och i dag kan betraktas som undermålig. Regeringen bör därför ge Skatteverket i uppdrag att snabbt utveckla en modern teknisk lösning för befolkningsregistret. Vidare bör regeringen se till att Skatteverket får de resurser som krävs för att kunna utveckla en modern teknisk infrastruktur och datasystem som kan hantera folkbokföringen på ett rationellt och säkert sätt. I en sådan utveckling måste säkra identifieringsmöjligheter finnas med, och motionärerna förordar att man

inför biometriska data som säkerställer att en person inte kan registrera flera identiteter i systemet. Regeringen föreslår att Skatteverket ska ges bättre förutsättningar för kontroller av boende på en viss adress. Förslaget innebär dock oacceptabla inskränkningar i kompetensen att kontrollera personer som vistas på adressen i samband med ett kontrollbesök. Detta är inte acceptabelt, utan Skatteverket måste ges möjlighet att kontrollera identiteten på samtliga personer som vistas på adressen i samband med kontrollbesöket.

Utskottets ställningstagande

Det är en angelägen uppgift för samhället att öka tryggheten och ge skydd åt de personer som lever i rädsla på grund av att de riskerar att utsättas för brott. Frågan om ett förstärkt skydd för uppgifter inom folkbokföringen har utretts vid flera tillfällen, och det råder en stor enighet om att det finns ett behov av ett förbättrat skydd. Ett sådant tillskapas nu också genom de förslag som regeringen lägger fram.

Utskottet anser att det inte bör ställas mer ingripande krav än nödvändigt på en person som är i behov av skydd. Kan ett fullgott och effektivt skydd ges utan att personen flyttar bör detta inte krävas.

Skatteverket kommer att handlägga ärenden om skyddad folkbokföring och får därmed i ett tidigt skede kontakt med den enskilde och får antas informera redan på ansökningsstadiet om de svårigheter som kan uppkomma genom skyddsåtgärden. Skatteverket har också kunskaper om effekterna av kvarskrivning och om hur de negativa konsekvenserna kan minimeras. Det är även viktigt att så få myndigheter som möjligt har kännedom om bosättning och andra förhållanden för personer med skyddad folkbokföring. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att Skatteverket är den myndighet som bäst kan ge stöd åt personer med skyddad folkbokföring.

Utskottet anser att de förändringar som görs i syfte att förbättra kvaliteten i folkbokföringen är ett stort steg i rätt riktning för att öka kvaliteten och säkerheten i folkbokföringen. Regeringen kommer också att arbeta vidare med de förslag om folkbokföringen som lämnades i betänkandet Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37) och som inte har behandlats i den nu aktuella propositionen. Utöver det kommer arbetet med en säker och korrekt folkbokföring att fortsätta på flera olika sätt. Regeringen har bl.a. gett Skatteverket i uppdrag att utveckla funktioner som gör det möjligt att upptäcka om samma id-handling används för olika personer.

Utskottet anser inte att det finns någon anledning att rikta tillkännagivanden till regeringen med den inriktning som motionärerna anger.

Utskottet avstyrker motionen.

Betalning av skatt vid delårsboende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att se över möjligheterna att dela upp kommunalskatten mellan flera kommuner.

Motionerna

I motion 2017/18:217 av Lars Tysklind och Emma Carlsson Löfdahl (båda L) anförs att möjligheten att vara folkbokförd på mer än en ort under samma kalenderår bör utredas. Många människor har i dag dubbelt boende, vilket innebär att de utnyttjar kommunal service i två kommuner, men betalar skatt i bara den ena. Möjligheten att vara folkbokförd i två kommuner skulle bl.a. innebära att kommunalskatten delades upp mellan kommunerna i proportion till hur länge man bor i respektive kommun. Detta skulle ge kommuner vars folkmängd kraftigt varierar under året möjlighet till större skatteintäkter som bättre motsvarar det faktiska befolkningsunderlaget.

I motion 2017/18:1945 av Hans Wallmark framförs att det bör utredas om det är möjligt för en person att vara folkbokförd en del av året på annan ort och därmed skattskyldig för det aktuella antal månader som personen är folkbokförd på respektive ort. Det skulle lösa det faktum att en hel del människor bor och nyttjar service någon annanstans än i hemkommunen. På så sätt skulle kommuner kunna få verksamhet finansierad och den enskilde skulle kunna få bidra.

Enligt motion 2017/18:3513 av Fredrik Christensson och Peter Helander (båda C) finns det i dag en ökad rörlighet i befolkningen, vilket är bra. Men att många är delårsboende i olika kommuner tar skatteutjämnningssystemet inte hänsyn till. Det bör därför utredas om det går att få en jämnare skattefördelning och möjlighet att dela kommunalskatten mellan flera kommuner.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är fortfarande (se bet. 2016/17:SkU26) inte berett att låta debiteringen av kommunal skatt variera med den skattskyldiges delårsboende i olika kommuner. En sådan ordning skulle bidra till ett ökat uppgiftslämnande och framstår som näst intill omöjlig att kontrollera. Ett eventuellt behov av en justering av kommunernas och landstingens skatteunderlag bör kunna tillgodoses på annat sätt.

Utskottet avstyrker motionerna.

Folkbokföring på rätt adress

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om en översyn av rättssäkerheten i folkbokföringen.

Jämför reservation 2 (M) och 3 (SD).

Motionerna

I motion 2017/18:972 av Kerstin Lundgren (C) anförs att en student som läser en utbildning utomlands som berättigar till stöd från CSN bör undantas från kravet att anmäla utflyttning från landet, detta för att t.ex. kunna ta en försäkring som säkerställer att det finns ett skydd vid t.ex. sjukdom under sommarlovet i Sverige. Detta kräver normalt folkbokföring i Sverige. Man bör därför se över det sociala skyddet för svenska utlandsstudenter i syfte att göra det mer heltäckande.

Enligt motion 2017/18:1229 av Margareta Cederfelt (M) bör man se över möjligheterna att stärka fastighetsägares rätt till folkbokföring på den fastighet som han eller hon äger. En felaktig folkbokföring kan ställa till mycket besvär för fastighetsägaren eller den som innehar ett hyreskontrakt. Om fastighetsägaren eller kontraktsinnehavaren kunde vara sakägare i en folkbokföringsutredning för en person som är folkbokförd på adressen skulle Skatteverket ha ett starkare incitament att rätta till adressen för den felaktigt folkbokförda personen.

I motion 2017/18:1782 av Anders Hansson (M) anförs att en översyn av reglerna om folkbokföring bör göras i syfte att komma till rätta med utlandssvenskars situation. Svenska medborgare som är utflyttade och folkbokförda utomlands kan få problem vid vistelse i Sverige bl.a. vid kontakt med banker eller vid ingående av olika typer av avtal eftersom de på grund av sin utflyttning inte finns registrerade i t.ex. UC eller Kreditupplysningens register.

I motion 2017/18:2533 av Amir Adan (M) anförs att en fastighetsägare inte är sakägare om denne upptäcker en felaktig folkbokföring. Detta är i princip en inskränkning i fastighetsägarens rådighet över den fastighet han äger. Man bör därför verka för att fastighetsägare ska vara sakägare i frågan om folkbokföring på deras fastighet.

I motion 2017/18:2775 av Rasmus Ling och Agneta Börjesson (båda MP) anförs att folkbokföringslagen bör ses över i syfte att personer inte ska kunna folkbokföra sig på någon annans fastighet eller lägenhet utan dennes vetskap och medgivande.

I motion 2017/18:2823 yrkandena 1 och 2 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (båda M) anförs att lagstiftningen om folkbokföring och adressändring bör ses över i syfte att göra den mer rättssäker. Man bör också se över möjligheterna att arbeta mot falska adressändringar.

I motion 2017/18:3294 yrkande 5 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anförs att det bör göras en översyn av folkbokföringen i syfte att försvåra felaktig folkbokföring på annans adress. I sammanhanget bör också övervägas om avsiktliga felaktiga folkbokföringsåtgärder återigen ska kriminaliseras.

I motion 2017/18:3543 yrkandena 1 och 2 av Kent Ekeröth (SD) anförs att kontrollen av missbruk av samordningsnummer försvåras av sekretessregler mellan t.ex. Skatteverket och Migrationsverket. Sekretessreglerna mellan myndigheter bör luckras upp för att man lättare ska kunna upptäcka och hitta illegala invandrare. Vidare bör Skatteverket få möjlighet att återkalla olika registreringar när de är baserade på falska handlingar.

Utskottets ställningstagande

Uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder. Det har på olika sätt framkommit att det har funnits brister i kvaliteten i folkbokföringen.

Regeringen har inlett ett stort arbete för att komma till rätta med dessa brister och har bl.a. i proposition 2017/18:145 lämnat flera förslag på åtgärder för att stärka och förbättra kvaliteten i folkbokföringen. Skatteverket får t.ex. möjlighet att avregistrera falska identiteter från folkbokföringen och göra kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning. Folkbokföringsbrott införs på nytt. Straffansvar inträder när någon uppsåtligt lämnar oriktiga uppgifter till grund för beslut om folkbokföring eller inte fullgör sin anmälningskyldighet och åtgärden innebär fara i bevishänseende.

Dessa förslag innebär stora förändringar och skärpningar vad gäller hanteringen av folkbokföringen, vilket utskottet anser är ett steg i rätt riktning. Det pågår också ett arbete inom Regeringskansliet och inom Skatteverket med att ytterligare stärka kvalitet i folkbokföringen. Utskottet finner inte nu skäl att föregripa detta arbete och är således inte berett att förorda ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med yrkandena i motionerna.

Utskottet avstyrker därmed motionerna.

Folkbokföring av barn på två adresser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att barn ska kunna vara folkbokförda på två adresser och att brev till vårdnadshavare ska adresseras till samtliga föräldrar.

Bakgrund

Barn (personer under 18 år) ska folkbokföras enligt samma regler som vuxna och ska vara folkbokförda där de tillbringar sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan).

Barn kan ibland bo på två ställen, vilket kan innebära dubbel bosättning. Det är t.ex. vanligt när föräldrarna har var sin bostad och barnet vistas hos båda föräldrarna. Huvudregeln är att barnet då får folkbokföras hos den av vårdnadshavarna som de båda är överens om. Detta gäller i de fall då föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet och barnet bor ungefär lika ofta hos båda sina föräldrar.

Om huvudregeln inte är tillämplig, t.ex. när föräldrarna inte är överens om barnets folkbokföring, ska ett barn folkbokföras hos den förälder där barnet tillbringar flest nätter. Om barnet bor lika mycket tid hos båda föräldrarna ska folkbokföringen inte ändras så länge en förälder bor kvar i familjens tidigare gemensamma bostad. Detta gäller även om barnet tillbringar en natt mer i veckan hos den andra föräldern. Om det inte finns någon sådan gemensam bostad och barnet bor lika många nätter hos båda föräldrarna eller om föräldrarna lämnar olika uppgifter om var barnet bor, ska barnets folkbokföring bestämmas utifrån barnets boendesituation. Vid denna typ av bedömning av ett barns folkbokföring är det Skatteverket som beslutar var barnet ska vara folkbokförd.

Motionerna

I motion 2017/18:2861 yrkandena 1 och 2 av Rickard Nordin (C) anförs att det bör finnas möjlighet för barn att vara skrivna på flera adresser. Det finns många fall där det skulle vara rimligt att barn under 18 år kan vara mantalsskrivna på dubbla adresser. Vidare anförs att i de fall där föräldrarna är separerade kan den ena föräldern avsiktligt eller oavsiktligt missa information om barnet. Brev till vårdnadshavare ska därför adresseras till samtliga föräldrar.

Utskottets ställningstagande

Enligt Folkbokföringsutredningen (se SOU 2009:75 Folkbokföringen s. 382) finns det inte tillräckligt starka skäl för att införa en möjlighet att folkbokföra ett barn på två ställen eller att låta barnet vara folkbokförd hos den ena

föräldern och samtidigt registrera den andra förälderns adress i folkbokföringsdatabasen. Riksdagen (bet. 2012/13:SkU25) antog i stället bestämmelser som innebär att om vårdnadshavarna är överens ska de själva kunna välja var ett barn som bor ungefär lika mycket hos dem båda ska anses bosatt. En vårdnadshavare ska också vid gemensam vårdnad ensam kunna överklaga ett beslut om barnets folkbokföring. Utskottet är inte berett att tillmötesgå motionärernas förslag om ett tillkännagivande om att barn ska kunna vara folkbokförda på två adresser eller om att reglerna bör ses över.

Utskottet avstyrker motionerna.

Personnummer och samordningsnummer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om könsneutrala personnummer, om att få möjlighet att ändra ålder i personnumret om detta har blivit felaktigt vid personens inflyttning till Sverige, om att det bör införas ett nordiskt personnummer system och om att det bör göras en översyn av personnummersystemet i Sverige. Riksdagen avslår också förslag om att göra samordningsnummer till en rättighet för utländska medborgare och om att finna en lösning på problemet med samordningsnummer för asylsökande.

Jämför reservation 4 (V) och 5 (KD).

Bakgrund

Alla personer som folkbokförs i Sverige tilldelas ett personnummer som identitetsbeteckning. Den som en gång fått ett personnummer kommer att behålla samma nummer livet ut. Det innebär att personnumret inte ändras vid t.ex. flyttning från eller till Sverige. Personnumret infördes 1947 och då som ett system med födelsetid plus ett tresiffrigt födelsenummer. År 1967 gjordes en ändring som innebar att man införde en kontrollsiffra som fjärde siffra i personnumret. Personnumret anger dels personens födelsetid, dels ett födelsenummer samt en kontrollsiffra. De enda uppgifter som kan utläsas ur ett personnummer är födelsetid och kön. Könet framgår av näst sista siffran i personnumret som är udda för män och jämn för kvinnor.

Ett grundläggande problem med personnumren är att antalet tillgängliga nummer är för litet. Problemen har lösts genom att det är möjligt att i stället ange en till födelsedagen närliggande dag vid fastställande av personnummer. Avsikten har varit att öka antalet tillgängliga personnummer med bibehållen utformning av personnumret (prop. 2008/09:111, bet. 2008/09:SkU28).

Utredningen om personnummer och samordningsnummer utredde en rad möjliga förändringar, bl.a. att slopa kopplingen till kön. Alternativet ger inga nya nummer men ökar flexibiliteten i användningen. Ett könlöst personnummer innebär nackdelar för statistik och forskning men har fördelen att ett

sådant personnummer inte pekar ut en persons kön och att personnumret inte behöver ändras efter ett könsbyte. Den lösning som till sist valdes innebär att kopplingen till födelsedatumets daguppgift släpptes.

Sedan den 1 januari 2000 tilldelas en person som inte är eller har varit folkbokförd i Sverige efter begäran från en myndighet ett särskilt nummer, ett s.k. samordningsnummer. Tidigare kunde även dessa personer tilldelas personnummer om det fanns ett uttryckligt författningsstöd. Eftersom identiteten ofta är osäker när det gäller personer som inte är folkbokförda i landet ansågs det lämpligt att personnummer reserverades för personer som är folkbokförda. Samordningsnummer infördes eftersom risken för person-förväxling och behovet av säker kommunikation mellan myndigheter ändå ansågs kräva en enhetlig personbeteckning även för personer som inte är folkbokförda (prop. 1997/98:9 s. 78 f.). Samordningsnumret är konstruerat som ett personnummer men med sifferkombinationer som inte kan förekomma i personnumret på så sätt att siffrorna för dag adderas med 60.

Genom en lagändring den 1 juni 2008 får uppgifter om personer med samordningsnummer, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet, ingå i det statliga personadressregistret (SPAR). På så vis har företag och andra privata organisationer fått en möjlighet att genom en enkel registerkontroll verifiera de uppgifter som en person med samordningsnummer lämnar om sin identitet (prop. 2007/08:58, bet. 2007/08:SkU26).

Behörigheten att begära ett samordningsnummer har utvidgats till att kunna omfatta även andra organ än myndigheter enligt vad regeringen bestämmer (prop. 2008/09:111, bet. 2008/09:SkU28). Regeringen har sedan förordnat om att Skatteverket får tilldela samordningsnummer på begäran av en statlig myndighet eller en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda vissa examina och som i sin verksamhet behöver ett samordningsnummer för en person för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer (SFS 2009:275).

Samordningsnummer får tilldelas en person om det inte råder osäkerhet om hans eller hennes identitet. Även om det råder osäkerhet om en persons identitet får samordningsnummer tilldelas för

- registrering i register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister, lagen (1998:621) om misstankeregister, lagen (2010:362) om polisens allmänna spaningsregister och polisdatalagen (2010:361)
- annan behandling av uppgifter enligt polisdatalagen eller i övrigt inom rättsväsendets informationssystem
- registrering i Migrationsverkets verksamhetsregister enligt förordningen (2001:720) om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen när det gäller personer som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
- registrering i beskattningsdatabasen.

Skatteverket har utvecklat en tjänst där myndigheter rekviderar samordningsnummer elektroniskt. Skatteverket har också på uppdrag av regeringen och i samråd med Migrationsverket, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån och Statens skolverk utrett förutsättningarna för att låta samtliga asylsökande i Sverige få samordningsnummer. Skatteverket lämnade den 25 april 2016 sin utredning till Finansdepartementet och föreslog att samtliga asylsökande ska tilldelas samordningsnummer och att Migrationsverket ska rekvidera numren från Skatteverket.

Motionerna

I motion 2017/18:665 av Anna Wallén (S) anförs att man bör se över möjligheten att ta bort könsbestämningen i löpnumret i slutet av ett personnummer. På det sättet kan var och en identifiera sig med den identitet man anser sig tillhöra.

I motion 2017/18:1864 av Staffan Danielsson (C) anförs att många nya svenska medborgare har en felaktig ålder i sitt personnummer. De bör under en begränsad tid ha möjlighet att framställa en begäran om att få ändra detta, och om de kan göra sannolikt en annan ålder än den som tidigare uppgetts ska de ha möjlighet att få åldersuppgifterna ändrade. Regeringen bör därför utreda hur flyktingar som blivit svenska medborgare ska ges möjlighet att ändra sin ålder om den är fel.

I motion 2017/18:2395 av Annika Hirvonen Falk och Rasmus Ling (båda MP) anförs att det borde införas gemensamma nordiska personnummer. Våra svenska personnummer börjar ta slut. Inom en överskådlig framtid kommer systemet att behöva göras om. Det vore klokt att använda reformen till att riva ytterligare gränshinder mellan de nordiska länderna. Den som kommer till Sverige från ett annat nordiskt land får ett svenskt personnummer först i samband med folkbokföring. Om systemet med personnummer är gemensamt skulle administration och hinder för enskilda kunna undanröjas. Samtidigt skulle vardagen underlättas betydligt också för de nordiska medborgare som verkar i landet utan att vara folkbokförda här.

I motion 2017/18:2713 av Magnus Danhammar (S) anförs att samordningsnummer bör göras till en rättighet för utländska medborgare och underlätta för dem att öppna bankkonto i en svensk bank, vilket i sin tur skulle underlätta för anställning och egenförsörjning.

I kommittémotion 2017/18:3394 yrkande 10 av Aron Modig m.fl. (KD) anförs att det för asylsökande som vill börja arbeta finns flera praktiska hinder, bl.a. problem med att få det samordningsnummer som behövs för att kunna begära A-skattsedel. Man bör därför snarast finna en lösning på frågan om samordningsnummer för asylsökande.

I kommittémotion 2017/18:3596 yrkande 2 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) anförs att införandet av ett nytt personnummersystem bör utredas. Inom en snar framtid kommer personnummersystemet att behöva göras om eftersom numren håller på att ta slut. Det är viktigt att ett nytt system kan tillåta

en könsuppdelad statistik, men denna bör naturligtvis även inkludera personer som varken identifierar sig som man eller kvinna.

I kommittémotion 2017/18:3607 yrkande 12 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) anförs att Skatteverket bör ges tydliga direktiv om att folkbokföringsregistret ska anpassas efter det juridiska könet. Den familjerättsliga lagstiftningen är i dag föråldrad, könsstereotyp och saknar ett tydligt barnperspektiv. Vi anser att det saknas skäl att dela upp föräldraskapet och göra åtskillnad mellan moderskap och faderskap. För oavsett vilken sexuell läggning och juridiskt eller biologiskt kön den person som föder barnet har så är den personen barnets förälder. Samma sak gäller den eller de personer som i övrigt är att anse som barnets förälder eller föräldrar. Det bör göras en översyn av den familjerättsliga lagstiftningen i syfte att den ska bli både materiellt och språkligt könsneutral.

Utskottets ställningstagande

Utredningen om personnummer och samordningsnummer utredde en rad möjliga förändringar, bl.a. att slopa kopplingen till kön. Alternativet ger inga nya nummer men ökar flexibiliteten i användningen. Ett könlöst personnummer innebär nackdelar för statistik och forskning men har fördelen att ett sådant personnummer inte pekar ut en persons kön och att personnumret inte behöver ändras efter ett könsbyte. Den lösning som till sist valdes innebär att kopplingen till födelsedatumets daguppgift släpptes. Avsikten har varit att öka antalet tillgängliga personnummer med bibehållen utformning av personnumret.

Utskottet konstaterar att personnumret sedan gammalt har en utformning som anknyter till personen genom att det dels består av födelsedata, dels innehåller en uppgift om kön. Uppgiften om kön har sin grund i kraven på könsuppdelad statistik. Ett könsneutralt personnummer skulle innebära att uppgiften om kön måste tas fram på annat sätt. Utskottet är inte berett att tillstyrka en sådan omläggning och avstyrker därför motionsförslaget om könsneutrala personnummer. I sammanhanget bör det påpekas att den som har bytt kön också har möjlighet att byta personnummer. Skatteverket har särskilda rutiner för detta.

Utskottet kan vidare konstatera att samordningsnummer ges till utländska personer som vistas tillfälligt här i landet eller har rätt till olika förmåner utan att vistas här och att förutsättningarna för att använda dessa nummer för identifikation har förbättrats genom att de ingår i det statliga personadressregistret. Skatteverket har lämnat förslag på grundval av den utredning som verket har genomfört om förbättringar av användandet av samordningsnummer. Utskottet ser därför inte någon anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att se över systemet med samordningsnummer.

Utskottet avstyrker motionerna.

Skydd för folkbokföringsuppgifter och skyddad identitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att ytterligare skydda privatpersoners känsliga uppgifter från offentligheten, att bevilja en permanent skyddad identitet som inte är föremål för omprövning och att göra det lättare att byta identitet vid långvarigt hot mot hälsa och liv.

Jämför reservation 6 (M, C, L, KD) och 7 (SD).

Bakgrund

Uppgifter som registreras i folkbokföringen är som regel offentliga. Sekretess gäller hos alla myndigheter om det av särskild anledning kan antas att den enskilde, eller någon närstående, kan lida skada eller men om uppgifter om personen lämnas ut (22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen). En sådan särskild anledning som avses i bestämmelsen kan vara befarad personförföljelse. Om man på förhand kan misstänka att utlämnande av uppgifter om en person kan förorsaka personförföljelse eller annan skada kan sekretessmarkering i folkbokföringsregistren tillgripas som en första skyddsåtgärd. Markeringen anger att särskild försiktighet bör iakttas vid bedömningen av om uppgifter om personen i fråga bör lämnas ut, eftersom uppgifterna kan omfattas av sekretess. Sekretessmarkeringen är alltså avsedd att ge myndigheterna en varningssignal inför uppgifter som normalt lämnas ut utan särskild sekretessprövning. Förfarandet med sekretessmarkering är inte lagreglerat. Förfarandet har dock använts inom folkbokföringen under många år, och Skatteverket har utarbetat särskilda rutiner för systemet. JO har också accepterat förfarandet. Sekretessmarkeringen omprövas i regel varje år. Den skyddade personen ska då redogöra för de aktuella förhållandena, varvid det prövas om skyddet ska vara kvar.

Ett annat sätt att skydda personuppgifter i folkbokföringen är att genom beslut om s.k. kvarskrivning (16 § folkbokföringslagen) tillåta att en person som flyttar är folkbokförd på den gamla folkbokföringsadressen om personen av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelse eller allvarliga trakasserier på annat sätt. Kvarskrivning kan endast ske efter ansökan från den enskilde och får endast medges om den enskildes behov av skydd inte kan tillgodoses genom besöksförbud eller på annat sätt. Kvarskrivning får även avse den utsatta personens medflyttande familj. Kvarskrivning får medges för högst tre år i taget och kombineras ofta med sekretessmarkering.

Bestämmelser om fingerade personuppgifter infördes den 1 juli 1991 och regleras i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter. Enligt lagen kan en folkbokförd person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot hans eller hennes liv, hälsa eller frihet medges att använda andra

personuppgifter om sig själv än de verkliga (fingerade personuppgifter). Det krävs också att personen inte kan ges tillräckligt skydd genom kvarskrivning eller på annat sätt. Huvudregeln är att medgivandet gäller för obegränsad tid, men det får begränsas till en viss tid. Ett medgivande att använda fingerade personuppgifter får även ges åt en familjemedlem som varaktigt bor tillsammans med den person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet. Medgivandet lämnas av Stockholms tingsrätt efter ansökan hos Rikspolisstyrelsen.

Riksdagen antog (bet. 2013/14:SkU34) våren 2014 regeringens förslag i proposition 2013/14:178 Förstärkt skydd för hotade och förföljda personer. Genom propositionen gjordes ändringar i folkbokföringslagen (1991:481) och i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att Skatteverkets möjlighet att begära hjälp av socialnämnden i ärenden om kvarskrivning och sekretessmarkering lyfts fram i lagtexten och att sekretessen för personuppgifter i ärenden om kvarskrivning stärks.

Motionerna

I motion 2017/18:2469 av Markus Wiechel (SD) anförs att man ytterligare bör skydda privatpersoners känsliga uppgifter från offentligheten. Det finns ingen anledning till att offentlighetsprincipen ska vara så omfattande som den är i dag, där privatpersoner tvingas lämna ut så gott som allt om sina liv. Regeringen bör därför återkomma med förslag för att privatpersoner enklare ska kunna skydda känsliga uppgifter från främmande människor.

I partimotion 2017/18:3586 yrkande 11 av Jan Björklund m.fl. (L) anförs att offer för hedersrelaterat våld är särskilt utsatta eftersom hoten utövas av flera, ofta närstående personer, under lång tid. Hoten kvarstår ofta även om bedömningen görs att den mest akuta hotnivån gått över. Där så är nödvändigt bör samhället bevilja en permanent skyddad identitet för personer som lever med en långvarig hotbild och som därmed inte behöver bli föremål för regelbunden omprövning.

I kommittémotion 2017/18:3718 yrkandena 1 och 2 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD) anförs att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag på åtgärder för att förstärka skyddet för hotade och förföljda personers personuppgifter. Vidare anförs att det finns situationer där personer är särskilt utsatta och lever med en långvarig hotbild. Samhället måste se allvarligt på detta och kunna ge ett långvarigt skydd. För att stärka skyddet i de fall då det inte är aktuellt med fingerade personuppgifter bör det därför bli möjligt att ge ett permanent skydd även genom kvarskrivning som inte behöver bli föremål för regelbunden omprövning vart tredje år.

I kommittémotion 2017/18:3736 yrkande 14 av Tomas Tobé m.fl. (M) anförs att permanent skyddad identitet bör möjliggöras för den som är utsatt för hedersvåld och förtryck där så är nödvändigt.

I kommittémotion 2017/18:3789 yrkande 38 av Annika Qarlssoon m.fl. (C) anförs att vissa fall av våld i en nära relation leder till att offrens liv begränsas

kraftigt. Skyddad identitet och kvarskrivning är en hjälp på kort sikt, men i förlängningen är det ett mycket svårt sätt att leva ett normalt liv. Det bör därför bli lättare att byta identitet när det finns ett allvarligt och långvarigt hot mot hälsa och liv i en nära relation.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har i mars 2018 lämnat en proposition (prop. 2017/18:145) till riksdagen med förslag som syftar till att förbättra och öka skyddet för hotade och förföljda personer. Regeringen föreslår att kvarskrivning ska ersättas av skyddad folkbokföring som ska vara ett mer flexibelt institut. Skyddad folkbokföring ska bl.a. få ske på annan ort än den gamla folkbokföringsorten utan att personen flyttar och kunna ges på obestämd tid. Förslaget gör det möjligt att i större utsträckning ge ett skydd som är bättre anpassat efter vars och ens specifika situation. Vidare lämnas förslag på en ny stark sekretess för personer med skyddad folkbokföring som ska gälla i mål eller ärenden vid en domstol eller en annan myndighet.

Regeringen lämnade den 17 mars 2016 propositionen Straffrättsligt skydd mot olovlig identitetsanvändning (prop. 2015/16:150) som därefter beslutades av riksdagen den 18 maj 2016. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 juli 2016. Bestämmelsen innebär att ett nytt brott införs i brottsbalken, olovlig identitetsanvändning. Straffbestämmelsen syftar till att motverka missbruk av identitetsuppgifter och ge skydd mot den integritetskränkning det innebär att få dessa utnyttjade. Genom kriminaliseringen får den drabbade bättre möjlighet att ta till vara sin rätt.

Lagstiftningen på området kommer att ändras fr.o.m. den 1 juli 2018. Dessa förändringar stärker skyddet för hotade och förföljda personer. Utskottet är inte berett att föregripa den nya lagstiftningen genom att förorda ett tillkännagivande till regeringen med de inriktningar som motionärerna föreslår. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer och utvärderar utvecklingen av den nya lagstiftningen.

Utskottet avstyrker motionerna.

Id-kort

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om att nationella id-kort ska bli standard och att körkortet ska göras om till ett nationellt id-kort.

Jämför reservation 8 (SD).

Bakgrund

Skatteverkets krav för att en person ska kunna ansöka om id-kort är att han eller hon är folkbokförd i Sverige, har fyllt 13 år och kan styrka sin identitet.

Om personen är under 18 år måste han eller hon ha vårdnadshavarens medgivande.

Det går att ansöka om id-kort även om personen som ansöker eller intygsgivaren har skyddade personuppgifter.

Om man saknar en giltig id-handling kan ansökan intygas av en s.k. godkänd intygsgivare som är med när man besöker ett av Skatteverkets servicekontor.

Motionerna

I motion 2017/18:107 av Jimmy Ståhl (SD) anförs att eftersom det nationellt och inom Schengenområdet fungerar att identifiera sig med ett nationellt id-kort är det överflödigt att tillverka id-kort som inte är nationella. Nationella id-kort bör därför göras till standard bland id-kort.

I motion 2017/18:3250 av Erik Bengtzboe (M) anförs att nationella id-kort erbjuder ett alternativ till pass som internationell identitetshandling vid exempelvis resor utomlands. För att underlätta för resande bör det svenska körkortet göras om för att kunna fungera som ett nationellt id-kort.

Utskottets ställningstagande

Utskottet utgår från att regeringen följer utvecklingen vad gäller id-kort och vid behov föreslår förändringar i det regelverk som gäller. Utskottet är inte berett att förorda något tillkännagivande till regeringen på det sätt som motionärerna föreslår.

Utskottet avstyrker därmed motionerna.

Dödförklaring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att sänka kraven på utländska handlingars bevisvärde i ärenden om dödförklaring.

Bakgrund

Om en person har försvunnit kan anhöriga ansöka om att få personen dödförklarad. Det kan vanligtvis göras tidigast efter fem år, men under vissa förutsättningar, som naturkatastrofer eller stora olyckor, går det bra att ansöka efter ett år eller omedelbart efter försvinnandet.

Har någon försvunnit och det inte finns några uppgifter om vad som inträffat, får frågan om dödförklaring tas upp tidigast fem år efter försvinnandet. Om någon har försvunnit och det är utrett att den försvunna personen har omkommit, får man lämna in en ansökan om dödförklaring omedelbart utan någon väntetid. Är det däremot inte utrett, men i hög grad

sannolikt, att den försvunna personen är död, får man ansöka om dödförklaring tidigast ett år efter försvinnandet.

Det finns en särskild regel för den som har försvunnit i samband med en naturkatastrof eller stor olycka. I dessa fall får man ansöka omedelbart om det i mycket hög grad är sannolikt att den försvunna personen har omkommit.

När det gäller dödförklaringar inom kortare tid än fem år efter försvinnandet ska ärendet bedömas av en särskild nämnd inom Skatteverket – Nämnden för dödförklaring. Om Skatteverket bedömer att utredningen i ärendet talar för att personen är avliden, publiceras en kungörelse (ett särskilt meddelande) i Post- och Inrikes Tidningar och, om det finns skäl för det, i lokaltidning. I kungörelsen finns en uppmaning till den försvunna personen att kontakta Skatteverket och att allmänheten ska lämna uppgifter som kan bidra till utredningen. Efter publiceringen i tidningen måste en viss tid gå. Denna tid (kungörelsetiden) är antingen två eller sex månader beroende på vad som framkommer vid utredningen.

När kungörelsetiden har gått ut fattar den särskilda nämnden och Skatteverket beslut. Har inget som talar emot ansökan kommit in, dödförklaras personen. I beslutet anges en dödsdag. Efter detta kan bouppteckning och arvskifte ske.

Motionen

I motion 2017/18:2513 av Amir Adan (M) anförs att man bör se över möjligheterna till undantag för personer som kommer i kläm på grund av att svenska myndigheter inte godkänner vissa länders handlingars bevisvärde vid dödförklaring.

Utskottets ställningstagande

I svar på fråga 2016/17:44 om att skyndsamt se över möjligheterna för undantag för personer som kommer i kläm på grund av att svenska myndigheter inte tillerkänner vissa länders handlingars bevisvärde vid dödförklaring har finansminister Magdalena Andersson anfört bl.a. följande.

När det gäller personer som uppges ha försvunnit och omkommit i länder med stora brister i det administrativa systemet är det ofta svårt att få fram den bevisning som krävs för dödförklaring tidigare än fem år efter försvinnandet. När det har gått fem år är beviskraven lägre. De negativa juridiska och ekonomiska konsekvenser som det kan innebära för nära anhöriga när en familjemedlem inte kan dödförklaras är inte önskvärda. Samtidigt skulle dödförklaringar av personer som i själva verket lever också få mycket negativa följder. För närvarande bereds inga förändringar i lagen om dödförklaring inom Regeringskansliet.

Vissa av de problem som kan uppkomma för de anhöriga kan lösas på annat sätt i väntan på dödförklaring. Det går t.ex. att utverka ensam vårdnad i domstol eller att föra talan om äktenskapsskillnad.

Utskottet är inte berett att förorda ett tillkännagivande till regeringen med den inriktning som motionären föreslår.

Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Reservationer

1. Tillkännagivanden om ytterligare åtgärder inom folkbokföringen, punkt 2 (-)

av Olle Felten (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:4052 av Olle Felten och Jeff Ahl (båda SD) yrkandena 1–7.

Ställningstagande

Vi delar i stort regeringens bedömningar av rättsläget och behovet av att etablera ett starkt skydd för personer som utsätts för hot eller blir förföljda på annat sätt. Vi menar dock att den viktigaste åtgärden för att lösa dessa personers huvudsakliga problem i detta sammanhang inte berörs av regeringen i propositionens förslag. Den åtgärden menar vi är att stärka polisens resurser för att beivra brott och se till att de som begår dessa brott inte har förmåga att fortsätta med sin brottslighet. Här har även rättsväsendet ett ansvar för att ta denna typ av brottslighet på största allvar. Regeringen behöver därför se till att såväl polisen som rättsväsendet och kriminalvården får de resurser och verktyg som krävs för att lösa sina uppgifter i detta problemkomplex. Vi uppmanar därför regeringen att återkomma till riksdagen med en fördjupad åtgärdsplan och erforderlig resursförstärkning för de berörda myndigheterna.

En skyddad folkbokföring innebär att en person eller flera personer bor på en adress och folkbokförs på en annan, gärna på annan ort. Syftet är att göra det mycket svårt för en obehörig att ta reda på en persons adress. En skyddad folkbokföringsadress innebär ett påtagligt ingrepp i en persons förmåga att verka och synas i samhället, vilket är nödvändigt för att minimera risken för att den som åtgärden riktas emot ska kunna eftersöka den skyddades adressuppgifter. Det är därför viktigt att åtgärden verkligen är effektiv när den används. Att skydda en folkbokföringsadress om personen i fråga bor kvar på sin gamla adress torde vara en kontraproduktiv ordning i de flesta fall när åtgärden bedöms lämplig. Den bör därför kopplas till en flytt till ny adress för att vara maximalt effektiv.

Regeringen föreslår, trots Skatteverkets argumentation om motsatsen, att Skatteverket ska bli ansvarig stödmyndighet för personer som får skyddad folkbokföringsadress. Vi anser att regeringens argumentation kring detta är

mycket ihålig och förordar i stället att Polismyndigheten ska ges ansvaret för att lämna stöd till personer med skyddad folkbokföring. Eftersom orsaken till att bevilja en person skyddad folkbokföringsadress i de allra flesta fall har en direkt koppling till brottslig aktivitet från en motpart bör polisen vara den mest lämpade myndigheten att bistå personer i den aktuella situationen.

Folkbokföringen är Sveriges viktigaste register. Det utgör grunden för myndigheternas kommunikation med medborgarna och måste därför hålla en mycket hög grad av informationssäkerhet och kunna garantera korrekta data. Allt annat är oacceptabelt. Sverige har en lång tradition av att ha hållit en hög standard på sitt befolkningsregister, eller folkbokföring om man så vill. Det har dock visat sig att kvaliteten i folkbokföringen är kraftigt eftersatt och i dag kan betraktas som undermålig. Det är allvarligt ur många synvinklar, och bristerna måste rättas till med mycket stor skyndsamhet. Situationen har blivit så allvarlig att flera myndigheter inte kan utföra sina arbetsuppgifter med tillräckligt hög grad av säkerhet, och kvaliteten på myndighetsutövningen i stort sänks på grund av de eskalerande bristerna i kvaliteten på folkbokföringsregistret.

I propositionen beskriver regeringen problemet med falska identiteter, som skapar stora problem för flera viktiga myndigheter som tvingas använda de felaktiga uppgifterna. Felaktiga utbetalningar av mycket stora belopp har sin grund i sådana felaktigheter i folkbokföringen, och det innebär att välfärdsmedel betalas ut felaktigt på grunder som uppenbart är att betrakta som bedrägerier. Detta är givetvis inte acceptabelt i något avseende, och den felaktiga hanteringen måste upphöra. Det är av avgörande betydelse för tilltron till svensk myndighetsutövning i allmänhet att problemen med befolkningsregistret får en snabb lösning.

Skatteverket måste få ett konkret uppdrag av regeringen att lösa problemet med folkbokföringen snabbt och effektivt. För att det ska vara möjligt måste regeringen se till att Skatteverket får de resurser som krävs för att kunna utveckla en modern teknisk infrastruktur och datasystem som kan hantera folkbokföringen på ett rationellt och säkert sätt. I en sådan utveckling måste säkra identifieringsmöjligheter finnas med, och vi förordar att man inför biometriska data som säkerställer att en person inte kan registrera flera identiteter i systemet.

Regeringen föreslår att Skatteverket ska ges bättre förutsättningar för kontroller av boende på en viss adress. Förslaget innebär dock oacceptabla inskränkningar i behörigheten att kontrollera personer som vistas på adressen i samband med ett kontrollbesök. Detta är inte acceptabelt, utan Skatteverket måste ges möjlighet att kontrollera identiteten på samtliga personer som vistas på adressen i samband med kontrollbesöket. Allt annat är en eftergift för kriminellas möjlighet att bedra staten och därmed en helt oacceptabel ordning i en rättsstat. Skatteverket måste också ges möjlighet att kontrollera identiteter på boende på en viss adress med utgångspunkten att det förefaller orimligt att ett visst antal personer kan bo på den aktuella adressen, utan att någon enskild persons identitet har ifrågasatts innan kontrollen påbörjas. Extremt många

registrerade personer på adresser med mycket små lägenheter har påvisats vid flera tillfällen, och det är exempel på situationer som måste kunna utredas snabbt och effektivt. Det är viktigt för den allmänna rättssäkerheten att kontroller av misstänkta företeelser kan göras på ett säkert sätt och på olika grunder, så att brott alltid ska kunna utredas och beivras.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

2. Folkbokföring på rätt adress, punkt 4 (M)

av Cecilia Widegren (M), Helena Bouveng (M), Fredrik Schulte (M) och Lotta Finstorp (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3294 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motionerna
2017/18:972 av Kerstin Lundgren (C),
2017/18:1229 av Margareta Cederfelt (M),
2017/18:1782 av Anders Hansson (M),
2017/18:2533 av Amir Adan (M),
2017/18:2775 av Rasmus Ling och Agneta Börjesson (båda MP),
2017/18:2823 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (båda M)
yrkandena 1 och 2 samt
2017/18:3543 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

I dag är det relativt enkelt att folkbokföra sig på någon annans adress. Det krävs inget formellt medgivande från personen som man önskar folkbokföra sig hos, och förfarandet är inte heller straffbart. Även om Skatteverket startar utredningar kan de endast folkbokföra personen till rätt adress. Tidigare har det varit straffbart att felaktigt folkbokföra sig, men detta förändrades vid årsskiftet 2014/2015.

Vi ser fall efter fall där personer avsiktligt väljer att folkbokföra sig hos andra trots att de inte på något vis är förknippade eller känner varandra. Det finns exempel på personer som felaktigt låtit folkbokföra sig på en adress utan godkännande för att sedan visa upp sitt folkbokföringsbevis för en låsmed och på så sätt få hjälp att komma in i bostaden. Andra har blivit kontaktade av Kronofogden, med anledning av att någon som felaktigt folkbokfört sig hos dem har skulder. Det är särskilt allvarligt, eftersom utmätningsreglerna innebär att den egendom som finns i sambors gemensamma hem kan utmätas

för gäldenärens skulder. Samboskapet kan också påverka exempelvis möjligheten att få bostadsbidrag.

Att göra det svårare att felaktigt folkbokföra sig på någon annans adress skulle spara samhället både tid och pengar men framför allt mycket besvär och lidande för de personer som drabbas. Det krävs därför en översyn av lagstiftningen i syfte att försvåra felaktig folkbokföring. I sammanhanget bör man också överväga om sådant agerande återigen ska kriminaliseras.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Folkbokföring på rätt adress, punkt 4 (SD)

av David Lång (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3543 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2017/18:972 av Kerstin Lundgren (C),

2017/18:1229 av Margareta Cederfelt (M),

2017/18:1782 av Anders Hansson (M),

2017/18:2533 av Amir Adan (M),

2017/18:2775 av Rasmus Ling och Agneta Börjesson (båda MP),

2017/18:2823 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (båda M) yrkandena 1 och 2 samt

2017/18:3294 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har föreslagit en rad åtgärder för att komma till rätta med illegala invandrare: allt från ordentliga gränskontroller till begränsning av välfärdssystemet m.m.

Ett av problemen är att man som utländsk medborgare kan gå in och få en A-skattsedel från Skatteverket utan att på något vis styrka att man har ett arbetstillstånd. Det är ett stort problem i dag som lurar många arbetsgivare.

Skatteverket menar också att kontrollen av missbruk av samordningsnumren försvåras av sekretessregler mellan t.ex. Skatteverket och Migrationsverket. Sekretessreglerna mellan myndigheter måste därmed luckras upp, och Skatteverket måste få möjlighet att återkalla olika registreringar när de är baserade på falska handlingar.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

4. Personnummer och samordningsnummer, punkt 6 (V)

av Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3596 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 och

2017/18:3607 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 12 och
avslår motionerna

2017/18:665 av Anna Wallén (S),

2017/18:1864 av Staffan Danielsson (C),

2017/18:2395 av Annika Hirvonen Falk och Rasmus Ling (båda MP),

2017/18:2713 av Magnus Manhammar (S) och

2017/18:3394 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Skatteverket bör ges tydliga direktiv om att folkbokföringsregistret ska anpassas efter det juridiska könet.

Processen för att ändra juridiskt kön eller genomgå könskorrigering vård kan ta lång tid samtidigt som personen i fråga naturligtvis vill bli identifierad som det juridiska kön den anser sig tillhöra. När legitimation måste uppvisas eller personnummer anges, vilket är vanligt förekommande i alla möjliga vardagssituationer, avslöjar den tredje siffran i löpnumret alltid vilket juridiskt kön en person tillhör. Inom en snar framtid kommer personnummersystemet att behöva göras om eftersom numren håller på att ta slut. Detta konstaterade en statlig utredning redan 2008. Det är därför på tiden att det tillsätts en utredning som tar fram förslag på ett nytt system. När denna utredning görs bör den titta på möjligheten att införa ett könsneutralt personnummersystem. Informationen om juridisk könstillhörighet i personnumret ligger till grund för mycket av den könsuppdelade statistiken, vilket är ett viktigt instrument för att synliggöra diskriminering, brottsutsatthet m.m. Den könsuppdelade statistiken gör det också möjligt att bedriva politik som utjämnar omotiverade skillnader mellan könen. Därför är det viktigt för oss att det även med ett nytt personnummersystem kan säkerställas att det är möjligt att göra könsuppdelad statistik och att det går att bedriva långsiktig och systematisk forskning baserad på kön. Könsuppdelad statistik bör naturligtvis även inkludera personer som varken identifierar sig som män eller kvinnor, vilket den sällan gör i dag. Mot bakgrund av ovanstående bör införandet av ett nytt personnummersystem utredas.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. Personnummer och samordningsnummer, punkt 6 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3394 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 10 och avslår motionerna

2017/18:665 av Anna Wallén (S),

2017/18:1864 av Staffan Danielsson (C),

2017/18:2395 av Annika Hirvonen Falk och Rasmus Ling (båda MP),

2017/18:2713 av Magnus Manhammar (S),

2017/18:3596 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 och

2017/18:3607 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Med ett kraftigt ökat antal asylsökningar och avsevärt längre handläggningstider är det mycket viktigt med sysselsättning för de asylsökande och att så många som möjligt kan arbeta.

För asylsökande som vill börja arbeta finns flera praktiska hinder som måste undanröjas. Det har handlat om problem med att få det samordningsnummer som behövs för att bl.a. kunna begära A-skattsedel. Skatteverket har föreslagit en lösning på detta problem, och vi anser att man snarast måste finna en lösning och åtgärda detta skyndsamt.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Skydd för folkbokföringsuppgifter och skyddad identitet, punkt 7 (M, C, L, KD)

av Per Åsling (C), Cecilia Widegren (M), Helena Bouveng (M), Fredrik Schulte (M), Lotta Finstorp (M), Mathias Sundin (L) och Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3718 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD) yrkandena 1 och 2,
bifaller delvis motion

2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 11 och
avslår motionerna

2017/18:2469 av Markus Wiechel (SD),

2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14 och

2017/18:3789 av Annika Qarlstson m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Alliansregeringen tog flera initiativ till att stärka skyddet av personuppgifter för hotade och förföljda personer. Den 1 juli 2014 infördes ett antal lagändringar om ett tätare samarbete mellan myndigheter vad gäller s.k. kvarskrivning och en förstärkt sekretess i vissa ärenden.

Skyddade personuppgifter är en viktig del av arbetet med att förstärka skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse. Det finns i dag en hel del olika typer av regler och möjligheter som syftar till att skydda någons identitet eller bostadsadress.

Det finns situationer där personer är särskilt utsatta och lever under en långvarig hotbild. Det kan bero på att hoten utövas av flera, ofta närstående personer. Hoten kvarstår ofta även om bedömningen görs att den mest akuta hotsituationen gått över. Samhället måste se allvaret i dessa utsatta personers situation och kunna ge ett långvarigt skydd på olika sätt för att möta så många situationer som möjligt. Fingerade personuppgifter ska bara medges om den sökande är beredd att i framtiden inte ha mer än ytterst begränsad kontakt med familj och vänner, eftersom det är en förutsättning för att åtgärden ska ha någon effekt. För att stärka skyddet i situationer då det inte är aktuellt med fingerade personuppgifter, bör samhället kunna bevilja ett permanent skydd även genom kvarskrivning, som därmed inte behöver bli föremål för regelbunden omprövning. På så sätt ökar fler drabbade personers möjligheter att känna trygghet och kunna planera långsiktigt i en ny tillvaro. Detta bejakas nu i regeringens proposition vilket vi välkomnar. Vi kommer fortsatt att följa frågan aktivt, dess implementering och verkan i vardagen för individer.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

7. Skydd för folkbokföringsuppgifter och skyddad identitet, punkt 7 (SD)

av David Lång (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2469 av Markus Wiechel (SD) och avslår motionerna

2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 11,

2017/18:3718 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14 och

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

I Sverige är folkbokföringsuppgifter, såsom personnummer, namn och adress, normalt sett offentliga på grund av offentlighetsprincipen. Principen handlar i grund och botten om att handlingar hos myndigheter ska vara tillgängliga för allmänheten och att de handlingar som inkommit till en myndighet, eller är upprättade hos myndigheten i huvudsak är offentliga. Tanken med offentlighetsprincipen är god, då den skapar en omfattande transparens som gör att vanliga medborgare kan syna politiska företrädare, offentliga tjänstemän och myndigheter. Det innebär dock också ett begränsat integritetsskydd hos vanliga människor.

För att få skyddad identitet i Sverige krävs mycket underlag, vilket för många är så gott som omöjligt innan faran har inträffat. I dag kan man, i vissa fall, få sina personuppgifter skyddade genom att en markering för särskild sekretessprövning (sekretessmarkering) förs in i folkbokföringssystemet. Men även denna process är mycket komplicerad, då varje myndighet noga måste pröva varje enskilt fall innan de lämnar ut uppgifterna till någon som begär det. Även i detta fall är det alltså ingen absolut sekretess.

Det finns ingen anledning till att offentlighetsprincipen ska vara så omfattande som den är i dag, där privatpersoner tvingas lämna ut så gott som allt om sina liv. Det är ingen slump att Sverige sticker ut ur ett globalt perspektiv, och det finns inte heller någon anledning till att vem som helst ska ha vetskap om en okänd persons personnummer eller hemadress. Regeringen bör därför återkomma med förslag för att privatpersoner enklare ska kunna skydda känsliga uppgifter från främmande människor.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

8. Id-kort, punkt 8 (SD)

av David Lång (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:107 av Jimmy Ståhl (SD) och
avslår motion
2017/18:3250 av Erik Bengtzboe (M).

Ställningstagande

När en person åker utomlands behövs någon form av identitetshandling, som ett pass eller nationellt id-kort. Inom EU räcker det med ett nationellt id-kort som utfärdas av polisen. Det nationella id-kortet gäller även för resor till Norge, Schweiz, Island och Liechtenstein. Nationellt och inom Schengenområdet fungerar det således att identifiera sig med ett nationellt id-kort, vilket gör att det är överflödigt att tillverka id-kort som inte är nationella.

Nationella id-kort bör därför göras till standard bland id-kort.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:145 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsverksamhet.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:514) om landstingens och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Följdmotionen

2017/18:4052 av Olle Felten och Jeff Ahl (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ökade resurser till polisen och rättsväsendet för att skydda personer som utsätts för hot och förföljelse, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det nya skyddsinstitutet skyddad folkbokföring med krav på flyttning och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Polismyndigheten ska vara den myndighet som har ansvaret för att lämna stöd till den som har medgetts skyddad folkbokföring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skatteverket i uppdrag att snabbt utveckla en modern teknisk lösning för befolkningsregistret och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skatteverket de resurser som krävs för att kunna lösa uppgiften som anges i punkt 4 och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kvaliteten i folkbokföringen ytterligare genom att införa biometrisk information och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Skatteverkets möjligheter att kontrollera boendes identitet på adresser som skäligen kan misstänkas användas för att hantera falska identiteter och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:107 av Jimmy Ståhl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra nationella id-kort som standard bland id-kort och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:217 av Lars Tysklind och Emma Carlsson Löfdahl (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur folkbokföring på mer än en ort under samma kalenderår kan göras möjlig och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:665 av Anna Wallén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa könsneutrala personnummer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:972 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över det sociala skyddet för svenska utlandsstudenter i syfte att göra det mer heltäckande och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1229 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka fastighetsägares rätt till folkbokföring på dennes fastighet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1782 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inleda en översyn avseende utlandssvenskars situation i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1864 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur flyktingar som blivit svenska medborgare ska ges möjlighet att ändra sin ålder om den är fel och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1945 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda ifall det skulle vara möjligt att vara skriven en del av året på annan ort och därmed skattskyldig för det aktuella antalet månader och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2395 av Annika Hirvonen Falk och Rasmus Ling (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gemensamma nordiska personnummer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2469 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare skydda privatpersoners känsliga uppgifter från offentligheten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2513 av Amir Adan (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till undantag för personer som kommer i kläm på grund av att svenska myndigheter inte godkänner vissa länders handlingars bevisvärde vid dödförklaringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2533 av Amir Adan (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fastighetsägare ska vara sakägare i frågan om folkbokföring på deras fastighet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2713 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att göra samordningsnummer till en rättighet för utländska medborgare och underlätta för dem att öppna bankkonto i en svensk bank, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2775 av Rasmus Ling och Agneta Börjesson (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över folkbokföringslagen i syfte att personer inte ska kunna folkbokföra sig på någon annans fastighet eller lägenhet utan dennes vetskap och medgivande och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2823 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen gällande folkbokföring och adressändring i syfte att göra den mer rättssäker och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att arbeta mot falska adressändringar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2861 av Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten för barn att vara skrivna på flera adresser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brev till vårdnadshavare ska adresseras till samtliga föräldrar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3250 av Erik Bengtzboe (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att godkänna körkort som nationella id-kort och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3294 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av folkbokföringen i syfte att försvåra felaktig folkbokföring på annans adress och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3394 av Aron Modig m.fl. (KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast finna en lösning på frågan om samordningsnummer för asylsökande och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3513 av Fredrik Christensson och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att dela kommunalskatten mellan flera kommuner och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3543 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att luckra upp sekretessreglerna mellan myndigheter för att lättare upptäcka och hitta illegala invandrare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skatteverket måste få möjlighet att återkalla olika registreringar när de är baserade på falska handlingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om permanent skyddad identitet för personer som lever under en långvarig hotbild och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3596 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införandet av ett nytt personnummersystem bör utredas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3607 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skatteverket bör ges tydliga direktiv om att folkbokföringsregistret ska anpassas efter det juridiska könet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3718 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag på åtgärder för att förstärka skyddet för hotade och förföljda personers personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om permanent skyddad identitet genom kvarskrivning för personer som lever under en långvarig hotbild, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanent skyddad identitet bör möjliggöras för den som är utsatt för hedersvåld och förtryck, där så är nödvändigt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli lättare att få byta identitet när det finns ett allvarligt och långvarigt hot mot hälsa och liv i en nära relation och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i
folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs i fråga om folkbokföringslagen (1991:481)
dels att 16–17 a, 23, 30, 39 och 40 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas sex nya paragrafer, 17 b, 22, 32 a, 32 b, 42 och
 43 §§, och närmast före 16 och 42 §§ nya rubriker av följande lydelse,
dels att det närmast före 31 § ska införas en ny rubrik som ska lyda
 ”Utredning och kontroll”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skyddad folkbokföring16 §¹

En person som av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier på annat sätt, får *vid flyttning* medges att vara folkbokförd på *den gamla folkbokföringsorten* (kvarskrivning). *Kvarskrivning kan ske endast efter ansökan från den enskilde.*

Kvarskrivning får medges endast om den enskildes behov av skydd inte kan tillgodoses genom kontaktförbud eller på annat sätt.

Kvarskrivning får även avse den utsatte personens medflyttande familj.

En person som av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier på annat sätt, får *efter egen ansökan* medges att vara folkbokförd på *en annan folkbokföringsort än där personen är bosatt (skyddad folkbokföring)* om åtgärden med hänsyn till den enskildes förmåga och övriga förutsättningar kan antas tillgodose behovet av skydd.

Skyddad folkbokföring ska vid flyttning ske på den gamla folkbokföringsorten eller, om det bedöms ge ett bättre skydd, på en annan ort. Skyddad folkbokföring kan också ske utan att personen flyttar om det kan antas ge tillräckligt skydd.

Skyddad folkbokföring får även medges en familjemedlem som är bosatt tillsammans med den utsatta personen.

¹ Senaste lydelse 2011:489.

17 §²

Kvarskrivning får medges för högst tre år i taget.

När det inte längre finns skäl för kvarskrivning ska den upphöra.

Skyddad folkbokföring får begränsas till en viss tid.

Om den som har medgetts skyddad folkbokföring anmäler hos Skatteverket att skyddad folkbokföring inte längre behövs eller om det finns särskilda skäl för det, ska Skatteverket besluta att den skyddade folkbokföringen ska upphöra att gälla.

Om ett barn har medgetts skyddad folkbokföring efter ansökan av socialnämnden enligt 30 § tredje stycket, upphör den skyddade folkbokföringen att gälla

1. om socialnämnden anmäler hos Skatteverket att den inte längre behövs,

2. om det finns särskilda skäl för det, eller

3. senast när vården enligt 2 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga upphör.

17 a §³

Skatteverket ska begära biträde av Polismyndigheten vid utredning av frågor om skyddad folkbokföring om det inte är obehövt.

Polismyndigheten och socialnämnden ska på Skatteverkets begäran lämna biträde vid utredning av frågor om kvarskrivning eller sekretessmarkering i folkbokföringen.

Polismyndigheten och socialnämnden ska på Skatteverkets begäran lämna biträde vid utredning av frågor om skyddad folkbokföring eller sekretessmarkering i folkbokföringen.

17 b §

Skatteverket ska lämna stöd till den som har medgetts skyddad folkbokföring så att skyddet kan upprätthållas.

22 §⁴

Den som i folkbokföringen har

² Senaste lydelse 2014:305.

³ Senaste lydelse 2014:305.

⁴ Tidigare 22 § upphävd genom 2005:267.

registrerats under en falsk identitet ska avregistreras från folkbokföringen när det gäller den identiteten.

23 §⁵

Anmälan enligt denna lag *skall* göras skriftligen, om inte annat anges.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket begära att anmälan eller uppgift *skall* lämnas vid personlig inställelse.

En anmälan eller ansökan enligt denna lag ska göras skriftligen, om inte annat anges.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket begära att *en* anmälan, *ansökan* eller uppgift *ska* lämnas vid personlig inställelse.

30 §⁶

För barn under 18 år ska anmälan enligt 25, 26 första eller andra stycket eller 27 § göras av barnets vårdnadshavare. Barn som har fyllt 16 år har dock rätt att själv göra sådan anmälan.

För barn under 18 år får ansökan enligt 16 § göras av endast en vårdnadshavare, om syftet med ansökningen är att skydda mot den andre vårdnadshavaren.

För barn under 18 år ska anmälan enligt 25 §, 26 § första eller andra stycket eller 27 § göras av barnets vårdnadshavare. Barn som har fyllt 16 år har dock rätt att själv göra sådan anmälan.

För barn under 18 år får ansökan enligt 16 § göras av socialnämnden, om barnet vårdas med stöd av ett lagakraftvunnet beslut enligt 2 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och syftet med ansökningen är att skydda barnet

1. mot båda vårdnadshavarna eller, om barnet endast har en vårdnadshavare, mot vårdnadshavaren,

2. mot den ena vårdnadshavaren när den andre vårdnadshavaren inte vill eller förmår skydda barnet, eller

3. mot en annan person än vårdnadshavaren eller vårdnadshavarna när vårdnadshavaren inte vill eller förmår skydda barnet.

⁵ Senaste lydelse 2003:657.

⁶ Senaste lydelse 2010:1843.

32 a §

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning, om det är nödvändigt för bedömningen av frågan om folkbokföring.

Kontrollbesöket får bara genomföras där den enskilde är folkbokförd, har uppgett sig vara bosatt eller där det annars finns anledning att anta att han eller hon är bosatt.

Skatteverket får vid kontrollbesöket begära att den person besöket avser lämnar uppgift om sin identitet.

32 b §

Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före besöket.

Kontrollbesök ska genomföras på ett sådant sätt att det innebär så litet intrång för den enskilde som möjligt.

39 §⁷

Vitesföreläggande enligt 37 § får inte överklagas.

Skatteverkets beslut om fastställande av födelsenummer och kontrollsiffra i personnummer samt tilldelning av samordningsnummer får inte överklagas.

Beslut om kontrollbesök får inte överklagas.

40 §⁸

Andra beslut av Skatteverket än som anges i 39 § får överklagas av den person vars folkbokföring beslutet gäller och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare, får ett beslut om barnets folkbokföring även överklagas av en av dem ensam. Ett beslut om en persons bosättning

Andra beslut av Skatteverket än som anges i 39 § får överklagas av den person vars folkbokföring beslutet gäller och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare, får ett beslut om barnets folkbokföring även överklagas av en av dem ensam. *Om en socialnämnd har ansökt om*

⁷ Senaste lydelse 2003:657.

⁸ Senaste lydelse 2013:380.

får även överklagas av en kommun som berörs av beslutet.

En enskilds överklagande av ett beslut om folkbokföring enligt 3–17, 20 och 21 §§ ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet. Beslut i en annan fråga får överklagas av en enskild utan begränsning till viss tid.

Det allmänna ombudets eller en kommuns överklagande ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

skyddad folkbokföring enligt 30 § tredje stycket, får beslutet även överklagas av nämnden. Ett beslut om en persons bosättning får även överklagas av en kommun som berörs av beslutet.

En enskilds överklagande av ett beslut om folkbokföring enligt 3–17, 20, 21 och 22 §§ ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet. Beslut i en annan fråga får överklagas av en enskild utan begränsning till en viss tid.

Straff

42 §⁹

Den som lämnar oriktig uppgift till grund för beslut om folkbokföring döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för folkbokföringsbrott till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt 25–27 §§.

Är brottet med hänsyn till att brottsligheten utövats systematiskt eller i större omfattning eller annars att anse som grovt, döms för grovt folkbokföringsbrott till fängelse i högst två år.

I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

43 §¹⁰

Skatteverket får inte vid vite förelägga någon att medverka i en utredning av en gärning som kan föranleda straff för honom eller henne.

⁹ Tidigare 42 § upphävd genom 2003:657.

¹⁰ Tidigare 43 § upphävd genom 2013:380.

*En fråga om ansvar enligt 42 §
för en gärning får inte prövas om
gärningen ligger till grund för ett
föreläggande om vite och
Skatteverket har ansökt om
utdömande av vitet.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018 i fråga om 22, 32 a, 32 b, 39, 40, 42 och 43 §§ och i övrigt den 1 januari 2019.

2. Bestämmelsen i 40 § första stycket i den nya lydelsen ska tillämpas från och med den 1 januari 2019.

3. Den som har medgetts kvarskrivning enligt 16 § i den äldre lydelsen ska från och med den 1 januari 2019 anses ha medgetts skyddad folkbokföring för den tid som återstår av beslutet om kvarskrivning.

4. Bestämmelserna i 16 och 17 §§ i den äldre lydelsen gäller fortfarande när en domstol prövar ett överklagande av ett beslut om kvarskrivning.

2 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 5 § tandvårdslagen (1985:125) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Varje landsting ska erbjuda en god tandvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Dessamma gäller dem som *är kvarskrivna* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt ska landstinget verka för en god tandhälsa hos befolkningen. Tandvård som landstinget självt bedriver benämns i denna lag folktandvård.

Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget och dess folktandvård ansvarar för enligt denna lag. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till en juridisk person eller en enskild individ.

Föreslagen lydelse

5 §¹

Varje landsting ska erbjuda en god tandvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Dessamma gäller dem som *har skyddad folkbokföring* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt ska landstinget verka för en god tandhälsa hos befolkningen. Tandvård som landstinget självt bedriver benämns i denna lag folktandvård.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

¹ Senaste lydelse 2014:575.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹

Socialnämnden har ett ansvar för att den unges behov av umgänge med föräldrar och vårdnadshavare så långt möjligt tillgodoses.

Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vård enligt denna lag, får socialnämnden

1. besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängets rätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal *skall* utövas, eller

2. besluta att den unges vistelseort inte *skall* röjas för föräldrar eller vårdnadshavare.

Socialnämnden *skall* minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut som avses i andra stycket fortfarande behövs.

1. besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängets rätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal *ska* utövas, eller

2. besluta att den unges vistelseort inte *ska* röjas för föräldrar eller vårdnadshavare.

Socialnämnden *ska* minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut som avses i andra stycket fortfarande behövs.

Av 30 § tredje stycket folkbokföringslagen (1991:481) framgår när socialnämnden får ansöka om skyddad folkbokföring för barn som vårdas enligt 2 § denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

¹ Senaste lydelse 2003:406.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter

Härigenom föreskrivs att 1, 8 och 9 §§ lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

En folkbokförd person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot dennes liv, hälsa *eller* frihet kan få medgivande att använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga (fingerade personuppgifter). Ett medgivande får begränsas till viss tid.

En folkbokförd person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot dennes liv, hälsa, frihet *eller frid* kan få medgivande att använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga (fingerade personuppgifter) *om åtgärden med hänsyn till den enskildes förmåga och övriga förutsättningar kan antas tillgodose behovet av skydd*. Ett medgivande får begränsas till viss tid.

Medgivande att använda fingerade personuppgifter får inte lämnas om personen kan beredas tillräckligt skydd genom *kvarskrivning* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) *eller på annat sätt*.

Medgivande att använda fingerade personuppgifter får inte lämnas om personen kan beredas tillräckligt skydd *av personuppgifter* genom *skyddad folkbokföring* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

Ett medgivande att använda fingerade personuppgifter får även ges åt en familjemedlem till en person som avses i första stycket, om personerna varaktigt bor tillsammans.

8 §²

Om den som har fått medgivande att använda fingerade personuppgifter skriftligen anmäler hos Polismyndigheten att medgivandet inte längre behövs eller om det finns *synnerliga* skäl för det, ska Polismyndigheten besluta att medgivandet att använda fingerade personuppgifter ska upphöra att gälla.

Om den som har fått medgivande att använda fingerade personuppgifter skriftligen anmäler hos Polismyndigheten att medgivandet inte längre behövs eller om det finns *särskilda* skäl för det, ska Polismyndigheten besluta att medgivandet att använda fingerade personuppgifter ska upphöra att gälla.

¹ Senaste lydelse 1997:988.

² Senaste lydelse 2014:672.

9 §³

När ett medgivande att använda fingerade personuppgifter har upphört att gälla ska Polismyndigheten underrätta Skatteverket om detta. Verket ska skyndsamt se till att de fingerade uppgifterna inte längre används inom folkbokföringen. Verket ska göra de ändringar i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet som krävs.

Sedan Polismyndigheten har underrättat Skatteverket om *den enskildes anmälan enligt 8 § får han eller hon* använda de fingerade uppgifterna fram till dess verket har registrerat ändringarna i folkbokföringsdatabasen men inte för tid därefter.

Sedan Polismyndigheten har underrättat Skatteverket om *att ett medgivande att använda fingerade personuppgifter har upphört* får *den enskilde* använda de fingerade uppgifterna fram till dess verket har registrerat ändringarna i folkbokföringsdatabasen men inte för tid därefter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. För den som medgetts fingerade personuppgifter före den 1 januari 2019 gäller 8 § i den äldre lydelsen.

³ Senaste lydelse 2014:672.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),	
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),	
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,	
4. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,	
5. 11 kap. 5 § brottsbalken, <i>samt</i>	5. 11 kap. 5 § brottsbalken,
6. lagen (2014:836) om näringsförbud.	6. lagen (2014:836) om näringsförbud, <i>samt</i>
	7. <i>folkbokföringslagen (1991:481).</i>

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.

² Senaste lydelse 2017:453.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §²

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. person- eller samordningsnummer,
2. namn,
3. födelseid,
4. födelsehemort,
5. födelseort,
6. adress,
7. folkbokföringsfastighet, lägenhetsnummer, folkbokföringsort, distrikt och folkbokföring under särskild rubrik,
8. medborgarskap,
9. civilstånd,
10. make, barn, föräldrar, vårdnadshavare och annan person som den registrerade har samband med inom folkbokföringen,
11. samband enligt 10 som är grundat på adoption,
12. inflyttning från utlandet,
13. avregistrering enligt 19– 13. avregistrering enligt 19–
21 §§ folkbokföringslagen 22 §§ folkbokföringslagen
(1991:481), (1991:481),
14. anmälan enligt 5 kap. 2 § vallagen (2005:837),
15. gravsättning,
16. personnummer som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land, och
17. uppehållsrätt för en person som är folkbokförd.

I databasen får uppgifter behandlas som den 30 juni 1991 enligt särskilda bestämmelser var antecknade i sådan personakt som avses i 16 § i den upphävda folkbokföringskungörelsen (1967:495), oavsett om uppgifterna är sådana som avses i 1 kap. 6 §.

I ärenden om tilldelning av personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen eller samordningsnummer får även anges grunden för tilldelningen och de handlingar som har legat till grund för identifiering. I ärenden om tilldelning av samordningsnummer får även anges uppgift om att det råder osäkerhet om personens identitet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:671.

² Senaste lydelse 2013:382.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

7 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 10 § socialtjänstlagen (2001:453) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

10 §¹

Av 10 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att socialnämnden utan hinder av sekretess kan polisanmäla brott som hindrar nämndens verksamhet. Av 10 kap. 21–23 §§ samma lag följer att sekretess även i vissa andra fall inte hindrar att uppgifter som angår misstanke om brott lämnas till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller annan myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet.

Detsamma gäller enligt 10 kap. 19 § samma lag uppgifter som behövs för att förhindra ett förestående eller avbryta ett pågående brott som avses i den paragrafen. Av 10 kap. 18 a § samma lag framgår att sekretess inte heller hindrar att en uppgift som rör en enskild som inte har fyllt tjuugoett år lämnas till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen i brottsförebyggande syfte under vissa angivna förutsättningar.

Från socialtjänsten ska utan hinder av sekretess lämnas

1. uppgifter om huruvida någon vistas i ett hem för vård eller boende, stödboende eller familjehem, om uppgifterna för särskilt fall begärs av en domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten eller Skatteverket,

2. uppgifter som behövs i ett ärende hos Skatteverket om skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481),

2. uppgifter om en studerande som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja denne från högskoleutbildning eller polisprogrammet.

3. uppgifter om en studerande som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja denne från högskoleutbildning eller polisprogrammet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

¹ Senaste lydelse 2015:982.

8 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 11 kap. 8 §, 21 kap. 4, 4 a och 8 §§, 22 kap. 2 §, 43 kap. 2 och 9 §§ och rubriken närmaste före 22 kap. 2 §, ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 21 kap. 3 a §, och närmast före 21 kap. 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

8 §

De sekretessbestämmelser som avses i 1–7 §§ ska, med undantag från vad som anges i 7 kap. 3 §, inte tillämpas på en uppgift när det finns en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse som är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.

De sekretessbestämmelser som avses i 1–7 §§ ska, med undantag från vad som anges i 7 kap. 3 §, inte tillämpas på en uppgift när det finns en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 3 a, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse som är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.

21 kap.

Skyddad folkbokföring

3 a §

Sekretess gäller i mål eller ärende vid domstol eller annan myndighet där en part har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) för uppgift som lämnar upplysning om var den parten bor stadigvarande eller tillfälligt, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men. Detsamma gäller om uppgiften tillsammans med annan uppgift i målet eller ärendet bidrar till sådan upplysning.

Sekretessen gäller inte för uppgift om beteckning på fastighet eller tomträtt.

För uppgift i en allmän handling

gäller sekretessen i högst sjuttio år.

4 §

Sekretessen enligt 3 § första stycket hindrar inte att uppgift om en enskild lämnas till förvaltaren i den enskildes konkurs.

Sekretessen enligt 3 § första stycket *och 3 a § första stycket* hindrar inte att uppgift om en enskild lämnas till förvaltaren i den enskildes konkurs.

Om en myndighet med stöd av första stycket lämnar uppgift till en konkursförvaltare, får myndigheten vid utlämnandet göra ett förbehåll som inskränker konkursförvaltarens rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den. Ett sådant förbehåll får inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter med anledning av konkursen.

4 a §¹

Sekretessen enligt 3 § första stycket hindrar inte att uppgift om en enskild lämnas mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, om den mottagande myndigheten behöver uppgiften i sin brottsbekämpande verksamhet.

Sekretessen enligt 3 § första stycket *och 3 a § första stycket* hindrar inte att uppgift om en enskild lämnas mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, om den mottagande myndigheten behöver uppgiften i sin brottsbekämpande verksamhet.

8 §

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3 och 5 §§ och den tystnadsplikt som följer av ett förbehåll som gjorts med stöd av 4 § andra stycket inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3, 3 a och 5 §§ och den tystnadsplikt som följer av ett förbehåll som gjorts med stöd av 4 § andra stycket inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

22 kap.

Kvarskrivning och fingerade personuppgifter

Skyddad folkbokföring och fingerade personuppgifter

2 §²

Sekretess gäller i ärende om *quarantena* enligt folkbok-

Sekretess gäller i ärende om *skyddad folkbokföring* enligt

¹ Senaste lydelse 2014:633.

² Senaste lydelse 2014:304.

föringslagen (1991:481) och i ärende enligt lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

folkbokföringslagen (1991:481) och i ärende enligt lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

43 kap.

2 §

Får en domstol i sin rättskipande eller rättsvårdande verksamhet från en domstol eller en annan myndighet en sekretessreglerad uppgift, blir sekretessbestämmelsen, om inte annat följer av 3 §, tillämplig på uppgiften även hos den mottagande domstolen.

Den sekretessbestämmelse som avses i första stycket ska, med undantag från vad som anges i 7 kap. 3 §, inte tillämpas om det finns en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse som är tillämplig på uppgiften hos domstolen.

Den sekretessbestämmelse som avses i första stycket ska, med undantag från vad som anges i 7 kap. 3 §, inte tillämpas om det finns en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 3 a, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse som är tillämplig på uppgiften hos domstolen.

9 §³

Får en domstol eller en annan myndighet del av ett avgörande som innefattar ett beslut enligt 8 § andra stycket, blir den sekretessbestämmelse som beslutet avser tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten. Detta gäller dock inte om en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse ändå är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.

Får en domstol eller en annan myndighet del av ett avgörande som innefattar ett beslut enligt 8 § andra stycket, blir den sekretessbestämmelse som beslutet avser tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten. Detta gäller dock inte om en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 3 a, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse ändå är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Bestämmelsen i 22 kap. 2 § i den äldre lydelsen gäller fortfarande i ärenden om kvarskrivning enligt folkbokföringslagen (1991:481).

³ Senaste lydelse 2016:501.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter i sådana ärenden och i sådan verksamhet där handlingarna omhändertagits för arkivering före ikraftträdandet.

9 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 29 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.

6 §

Med en persons hemkommun avses i denna lag den kommun som personen är folkbokförd i.

För den som är bosatt i landet utan att vara folkbokförd här avses med hemkommun den kommun som han eller hon stadigvarande vistas i eller, om han eller hon saknar stadigvarande vistelseort, den kommun som han eller hon för tillfället uppehåller sig i. Detsamma gäller den som *är kvarskriven i en kommun* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

För den som är bosatt i landet utan att vara folkbokförd här avses med hemkommun den kommun som han eller hon stadigvarande vistas i eller, om han eller hon saknar stadigvarande vistelseort, den kommun som han eller hon för tillfället uppehåller sig i. Detsamma gäller den som *har skyddad folkbokföring* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

Med hemlandsting avses det landsting som hemkommunen hör till.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:514) om landstingens och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2013:514) om landstingens och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Ett landsting har, om inget annat sägs i denna lag, kostnadsansvar för ersättningar som har bestämts enligt

1. 7, 8 eller 9 § lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Första stycket gäller endast ersättningar som har betalats ut till en patient som vid tiden för den vård ersättningen avser *var*

1. bosatt inom landstinget, eller

2. *kvarskrivnen* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistades *i* landstinget.

Första stycket gäller endast ersättningar som har betalats ut till en patient som vid tiden för den vård ersättningen avser

1. *var* bosatt inom landstinget, eller

2. *hade skyddad folkbokföring* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistades *inom* landstinget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

11 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

1 §

Landstinget ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom landstinget. Detsamma gäller i fråga om den som *är kvarskrivnen* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och som stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt ska landstinget verka för en god hälsa hos befolkningen.

Landstinget ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom landstinget. Detsamma gäller i fråga om den som *har skyddad folkbokföring* enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och som stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt ska landstinget verka för en god hälsa hos befolkningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.